

De Proostkoerier

11 e jaargang nummer 4 - december 1996

Historische Vereniging 'De Proosdijlanden'

De Proostkoerier

Jaargang 11, nummer 4
december 1996

Tijdschrift van de Historische
Vereniging 'De Proosdijlanden'
ISSN: 1383 - 6412
Verschijnt 4 maal per jaar.

Redactiecommissie:

A. Hagen, Mijdrecht
J.P.M. Toll, Vinkeveen
E.J. de Wit, Mijdrecht

Redactie-adres:

J.P.M. Toll
Conincksmeer 20
3645 WG Vinkeveen
Telefoon 0297-264422

Druk:
Drukkerij Avanti Wilnis

Bij de voorplaat:

In 1891 was burgemeester J.G. de Voogt veertig jaar burgemeester van Wilnis. Een groot aantal toenmalige inwoners heeft hem door middel van een vrij luxe boek, waarin hun namen staan vermeld, met dit jubileum willen eren. Toen burgemeester De Voogt in 1851 zijn ambt aanvaardde, bestond de gemeente Oudhuizen nog. Eerst in 1857 werd die gemeente opgeheven en samengevoegd met Wilnis en Westveen tot de gemeente Wilnis. Het aardige van het aangeboden boek is dat er een drietal unieke pentekeningen in voorkomt van een gemeentehuis, namelijk dat van Oudhuizen uit 1851, dat van Wilnis eveneens uit 1851 en dat van Wilnis (na de samenvoeging) uit 1891.

Het gemeentehuis van Oudhuizen was gevestigd in hotel 'De Vergulde Wagen'. Het linkergedeelte is goed herkenbaar als voorgevel van het toenmaals gerenommeerde dorps hotel. Het heeft na 1857 te samen met een naastgelegen pand tot 1920 ook dienst gedaan voor de samengevoegde gemeente Wilnis. In dat jaar verhuisde men naar het nieuwgebouwde raadhuis aan de Dorpsstraat.

Kopij:

In leesbare vorm (getypt of op diskette DOS-WP / DOS-Words) zenden naar het redactieadres.

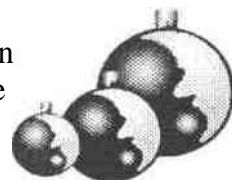
De sluitingsdatum voor de volgende aflevering is:

De redactiecommissie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen te weigeren.

De verantwoording voor de inhoud van de artikelen berust bij de auteur.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen zonder toestemming van de redactiecommissie is niet toegestaan.

INHOUDSOPGAVE

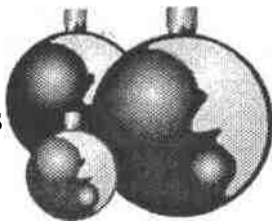
PAG: ARTIKEL:

- 3 Van de voorzitter
- 4 Berichten
- 5 Poempie-lopers
- 7 Geboorte, ziekte en dood
- 12 Uitnodiging
- 13 Opgraving te Wilnis
- 15 Huis Ter Schelling
- 17 Van de redactie/rectificaties
- 18 De Synagoge in de Amstelhoek
- 23 Vickers-Wellington
- 25 Mevrouw van Wieringen
- 30 Genealogie
- 35 Bestuur

Van de voorzitter

Opgraving in Wilnis

Het archeologisch onderzoek in Wilnis is alleszins succesvol verlopen. In nauwe samenwerking en onder leiding van de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (A.W.N.) en met de volledige medewerking van de aannemer Bolton B.V. te Zegveld is gedurende vijf weken gezocht naar tekenen van bewoning uit het verleden. De voorlopige resultaten wijzen in de richting van middeleeuwse bewoning van het gebied daterend van omstreeks 1200 en dat is uniek voor onze streek. Het sluit mogelijk ook aan bij de ontginningen van de veenwildernissen in de daaraan voorafgaande eeuw(en). De grote inzet van zowel onze eigen leden onder leiding van de heer Lefers als die van het A.W.N., geleid door de heer Hoogers, is zeer prijzenswaard. Elders in dit blad vindt u een verslag van deze opgraving.

Secretariaat

De secretaris van onze vereniging, de heer P.A. van Golen, heeft te kennen gegeven zijn bestuurlijke functie met ingang van de jaarvergadering in het voorjaar van 1997 neer te leggen. Zijn vele werkzaamheden, waaronder die voor het museum 'In de Venen', hebben hem genoopt om daaruit een keuze te maken. Hoewel het bestuur zijn vertrek ernstig betreurt heeft het toch volledig begrip voor zijn beslissing. Wij zijn dus nu op zoek naar een nieuwe secretaris. Kandidaten zijn van harte welkom. De wens gaat uit naar een vrouw uit Vinkeveen om de verhouding vrouwen-mannen in het bestuur meer in evenwicht te brengen (we hebben maar twee vrouwen in een bestuur van negen personen). Bovendien trachten wij een evenwichtige spreiding van bestuursleden over de woonkernen te bewerkstelligen. Belangstellenden kunnen contact opnemen met de voorzitter, ook als men niet aan het gewenste profiel voldoet.

Uitgave van boekwerken

Een lang gekoesterde wens van het bestuur lijkt in vervulling te gaan, namelijk het uitgeven van boekwerken die de historie van ons gebied behandelen. In het verleden zijn door diverse organisaties, meestal in het kader van een jubileum of een actie, boekwerken uitgegeven. Wij denken hierbij aan 'Mijdrecht meer dan veen alleen', 'Van Wildernis tot Ronde Venen', 'De Ronde Venen . . . een omgekeerde wereld' etc. Dit waren echter ad hoc uitgaven. Het bestuur wil aan het uitgeven van historische werken meer structuur en continuïteit gaan geven door dit zelf ter hand te nemen. Er bestaan een aantal manuscripten die nog kunnen worden uitgegeven, zonodig in bewerkte of aangevulde vorm. Ook zijn er vele onderwerpen te bedenken die nog geheel moeten worden uitgespit maar zeker voor uitgave in aanmerking komen. Aangezien aan de uitgave van dergelijke werken risico's zijn verbonden is in de ledenvergadering van 28 november jl. besloten een afzonderlijke stichting in het leven te roepen die de uitgaven gaat verzorgen en daarvoor fondsen gaat verwerven. Deze stichting blijft evenwel onder bestuur en verantwoordelijkheid van onze vereniging opereren omdat het uitgeven van publikaties één van onze statutaire doelstelling is. Over de vorderingen zullen wij u in dit blad en tijdens ledenvergaderingen volledig op de hoogte houden.

Welkom aan nieuwe leden

Steeds meer mensen zijn geïnteresseerd in de historie van ons woon -en leefgebied. Zo konden ook dit kwartaal de ondergenoemde zes nieuwe leden worden ingeschreven;

C. van Ankeren	Wilnis
J.M. van Breukelen	Wilnis
W.J. Matena	Wilnis
J. van der Meij	Mijdrecht
mevr. J.W.M. Meijer	Wilnis
mevr. A.H. Vermeer-Oeldrich	Mijdrecht

ALLEN VAN HARTE WELKOM!

IN MEMORIAM

Burgemeester D. Haitsma

Op 2 december jl. is na een langdurige ziekte uit onze ledenkring weggevallen, de oud-burgemeester van Mijdrecht, de heer

D. Haitsma.

Zijn belangstelling voor de historie was alom bekend en hij wist in zijn toespraken veelal ook een band met het verleden te leggen.

In 1984, tijdens de voorbereidingen voor de viering van 900-jaar Proosdijlanden, deed zich het gemis gevoelen aan een organisatie die zich kon inzetten voor de plaatselijke en regionale geschiedenis.

Mede door zijn initiatief is in dat jaar de Historische Vereniging opgericht. Naast zijn vele openbare functies en zijn brede maatschappelijke belangstelling liet hij steeds zijn interesse voor onze vereniging blijken. Hij was daarbij een enthousiast en gewaardeerd kritisch lezer van 'De Proostkoerier'.

Wij wensen mevrouw Haitsma en haar kinderen

kleinkinderen veel kracht en troost toe om dit grote verlies te dragen.

Wij zullen burgemeester Haitsma in dankbaarheid blijven gedenken.

Het bestuur.

P E R S B E R I C H T

Veldnamenonderzoek

'Hooibroek', 'Ijsselveld', 'Voermans Weide' en 'Elisabeth Boomgaard' zijn willekeurige namen, te vinden op de kaart van de provincie Utrecht. Deze en vele andere 'veldnamen' zijn een belangrijke bron van informatie over hoe onze provincie er in het verleden heeft uitgezien. Veldnamen geven vaak aan, waarvoor bepaalde landerijen werden gebruikt, welke opvallende zaken men daarop aantrof en wie er woonden. Ook verkrijgt men inzicht in het dialect en de streektaal. Af en toe geeft een veldnaam zelfs aan welke bijzonderdere gebeurtenis ergens heeft plaatsgevonden. De cursus 'Veldnamenonderzoek' is georganiseerd door de Stichting Stichtse Geschiedenis voor mensen die onderzoek willen doen naar dit soort veldnamen in hun omgeving. Er wordt ingegaan op mogelijkheden om uw bevinden te publiceren. Eerdere aanvang met historisch onderzoek is niet nodig.

De cursus vindt plaats in Utrecht op vier maandagavonden van 20.00 - 22.00 uur. De data zijn: 1 Pen 24 maart, 7 en 28 april. De kosten zijn f 65,— inclusief koffie en syllabus. Meer informatie en opgave:

**Stichting Stichtse Geschiedenis,
Mariaplaats 23,
3522 LK Utrecht.**

De poempie-lopers

door A.M. van Leeuwen

Na de erbarmelijke winter van afgelopen jaar kwam mij een oude en bijna geheel vergeten 'traditie' van weleer in gedachten: het Wilnissse poempielopen! Op z'n 'Willis', omdat het in andere plaatsen als schorsie-piepen of schotjes-lopen bekend is. Hier noem(d)en ze het poempie-lopen en dat deed je niet alleen, maar zoveel mogelijk massaal. Een bezigheid voor jeugdige roekelozen, die daar een tijdelijk vertier in hadden. Veelal waren zij ontkomen aan het ouderlijk gezag dat hen de gevaren en roekeloosheid van deze bezigheid voorhield.

Doorgaans ging deze ouderlijke tegendruk goed tot 's zaterdagmiddag een uur of wat voor de wekelijkse schoonmaakbeurt aan het aanrecht, in de teil of soms al onder een geïmproviseerde douche. Dan gingen de door-de-weekse kleren en het ondergoed uit en de wasmand in om op wasdag, de maandag dus, universeel gereinigd te worden en de personen zelf poetsten zich in de tobbe op. De vrije zaterdagmiddag waarin de voorbereidingen op de komende zondag, de wasbeurt, evenals het erf harken, boodschappen doen en dergelijke aan de orde waren. Een moment in de voormiddag, waarin van de vrijheid na een vijfeneenhalfdaagse werkweek genoten werd om dingen voor jezelf te doen. Vooral contact onder jongeren onderling, net deelnemend aan het arbeidsproces en vooral in de winterse tijd, waarin je het dorp weer eens met daglicht aanschouwde. Ijs was de tweede voorwaarde voor dit evenement, want anders was het alleen maar rondlummelen, een ieder op zijn eigen manier. Ijs gaf iets bindends, iets wat je als massa gebruikte en dan denk je natuurlijk ook aan schaatsen. Maar na het schaatsen kwam de dooi, waarin het ijsplezier, als het zich voordeed, met poempie-lopen werd afgesloten en al het ijs werd aan gort getrapt.

Van links naar rechts:

Jan Vis J.T.z., W. Mick, Thijs van Leeuwen, 3xAz, Frans van der Does, Piet Gouw, Jan van Vliet Wz., Maarten van Vliet.

(foto's ter beschikking gesteld door L. Both)

Het moest dat jaar wel willen winteren en een beetje of veel dooien rond zaterdagmiddag om deze unieke 'sport' te kunnen beoefenen. Maar goed, het jonge Wilnissse volk verzamelde zich, zonder vooraankondiging van de dorpsomroeper, in het begin van de middag bij de boerderij van Arie van Dam (Rabobank) en begon soemp te lopen over de wetering om na voldoende resultaat op te schuiven richting het 'hoge end'. Ook groeide hiermee het aantal lopers en z'n publiek. Wat is nu eigenlijk poempie- ofsoempie lopen zult u zich misschien afvragen? Nu, gewoon de

ijsvloer op de sloot stuklopen en dat liefst zo breed mogelijk, met zoveel mogelijk waaghalzen gearmd van kant tot kant. Achter deze groep kwamen er altijd nog wel eenlingen, die de sloot overstaken via de losgetrapte schotsen en dat er natte pakken gehaald werden zal niemand

liefhebbers overbleven. De grens van het bereikte lag vaak tussen de Krom en 'het hoge end'. Aanwonenden konden dit gebeuren niet altijd waarderen vanwege stukgetrapte slootkanten. Tikken op ramen, heen-en-weerschuivende gordijnen en boze gezichten waren vaak

Vallend: Maarten van Vliet. Eerste links: Thijs van Leeuwen, tweede links: Jan van Vliet

verbazen. Zeker natte benen waren regel. Als je een nat been had, loonde het de moeite bij het spektakel te blijven en je natte kous even op de stam van een boom droog te slaan. De meest vreemdsoortige kousen werden hiermee verkregen, maten die in de winkel of liever met huisvljijt gemaakt niet te verkrijgen waren. Diegenen, die een nat pak haalden, dropen letterlijk en figuurlijk af. De wetering langs de Voordijk werd zo ver kapotgelopen als er

aanleiding om nog eens te blijven hangen, wat een tegengesteld resultaat gaf: helemaal geen slootkant meer, maar een totaal verrotgetrapte voortuin. Beter was een prikkeldraadje aan de waterkant, wat de poempielopers geen mogelijkheid gaf om op de kant te komen. Na een uurtje met elkaar deze 'sport' beoefend te hebben, verdween een ieder naar huis voor de wekelijkse wasbeurt en het opknappak voor de zaterdagavond.

Geboorte, ziekte en dood in de vorige eeuw

door H. Toll

Iedereen in Nederland, landgenoot of vreemdeling, kan aanspraak maken op zorg en bijstand als ons sluitend stelsel van sociale wetten hem of haar daartoe het recht geven. Het is een mooi eindpunt van een hele lange ontwikkelingsgang. Gelukkig was het in het verleden niet zo dat hulpbehoevenden genadeloos aan hun lot werden overgelaten. De zieken en invaliden, ouderen, de lichamelijk of geestelijk gehandicaptten, de -door welke oorzaak dan ook- werkelozen, kortom de maatschappelijk weerlozen, zij hadden geen recht op uitkeringen maar werden wel geholpen door de gemeenschap: de kerk, de diaconie, de gilde, eigen familie of burens. Maar deze hulp was zeer beperkt en incidenteel. Hulpverleners, en dan vooral de geneeskundigen en verplegenden, waren meestal kloosterlingen en zij deden wat ze konden doen, maar.... dat was, tot nog niet zo lang geleden, niet erg veel.

Volksarmoede, cholera en tering

De voornaamste pandemie van de negentiende eeuw, die tot 1880 van geen wijk wist, heette volksarmoede.

Waar straten vuilnisbelten en riolen waren, waar huizen een ondraaglijke walm bevatte, waar voedsel bestond uit aardappelen met azijn, uit erwten, bonen en grutten, tierden cholera, pokken, difterie, influenza, tuberculose, kinkhoest, stuipen, mazelen en tyfus naar hartelust. In 1849 bezweken in het toen nog kleine en onaanzienlijke Mijdrecht rond de tachtig mensen aan de zo gevreesde cholera, een dodelijke ziekte. De cholera

bereikte in ons land in 1886 een topscore met 31.467 besmetten, van wie er 19.385 stierven. De laatste (weliswaar kleine) cholera-epidemie

teisterde nog in 1909 Nederland. Cholera, ook wel 'de Ziekte' genoemd, gedijt vooral in slecht hygiënische omstandigheden en met name een beroerde drinkwatervoorziening is een ideale broedplaats voor deze gevaarlijke ziekte. In Nederland was de cholera dan ook eeuwenlang een trouwe gast maar is gelukkig nu, evenals vele andere ziektes, zo goed als overwonnen. Hier volgt een fragment uit een beschrijving van een Urechtse arts, H.J. Broers, van de laatste hevige stuiptrekkingen van een epidemie uit 1849:

'De chirurgijn'

De ziekte had tegen het midden van 1849 grootendeels uitgewoed; de maatregelen tegen hare verbreiding genomen, waren opgeheven, toen ze eensklaps met verdubbelde woede terugkwam en den scepter zwaaide, zooals ze dien nimmer gezwaaide had.

De rust was schijnbaar geweest, maar voor ons was ze weldadig. Wij hadden nieuwe krachten opgedaan. Lang had de vraag de Regeering der stad beziggehouden, of er kermis zou wesen of niet, en zij had gemeend, die zoogenoemde feesten der burgerij niet te moeten onthouden, schoon de algemeene geest niet tot feestvieren was geneigd. Ze was dan ook wel treurig, die kermis! Ik had mij met eigene oogen willen overtuigen, hoe de geest zou wesen op zulk een feest, door zulke droeve feestelingen gevierd, te midden van zulk eene ellende; hoe het volk zich gedragen zou, nu de engel des verderfs over het tooneel zijner vermakelijkheden waarde en zich mengde in zijne spelen, zooals hij zich gemeng had in geheel zijn leven, en zelfs in pleitzaal en kerk had weten te treffen. Ik bekend het, door Sue in zijnen Wandelenden Jood, te midden van het Fransche volk geleid, tijdens het heerschen der cholera te Parijs, wilde ik zien, of zijne schilderingen naar het leven genomen en geene beelden waren eener weelderige phantasie. Helaas! Ze waren naar het leven genomen! Alles was waar! maar het waren, Goddank! uitonderingen, die ik vond.

Dat was het volk niet, dat daar joelde en krieelde, dat waren de burgers niet van onze stad; dat was de massa, de kleurlooze, de vormlooze, de afzichtelijke massa, zooals ze in groote steden altijd dezelfde is, dierlijk en ruw, bandeloos en loszinnig; de massa, tot wie nooit het begrip van een beteren aanleg des geestes is doorgedrongen, omdat zij nooit zelfs het welzijn der materie gekend heeft; de massa, die nooit vraagt naar hare bestemming, en al kende ze die, haar toch nog roekeloos zou verwaarlozen (...)

Op het ruime plein, waar vroeger het kasteel stond, dat Karel V ter beteugeling der Utrechtenaren gebouwd en Vredensborch genoemd had, waren als vanouds de kramen en tenten opgeslagen, maar ze waren schaars en ze werden weinig bezocht. Opmerkelijk was het, hoe de algemeene vreugde, zoo opgewonden anders, zoo jolig en zoo tierig, kwijnde als de plant die geen voedsel kan trekken uit de dorre aarde, hoe ze moest opgewekt worden met geweld en aan den gang gehouden, en hoe ze toch

niet was de ware, die ieders hart vroolijker stemt, die de zorgen en den kammer verjaagt en ze geheel doet vergeten voor een oogenblik. Ik zag er velen, die de oude sleur volgende, toch de plaats der feestviering wilden bezoeken; maar die zich schaamden toen zij mij ontwaarden, alsof ze begrepen, dat ik daar kwam met een ander doel dan om aan de vreugde deel te nemen, en die het gevoelden, dat daar onze plaats niet was, dat zij tehuis hadden moeten blijven, en dat ik eene andere taak te vervullen had dan die mij hier riep. Doch het officium der geneesheers was er anders ook zoo geheel onnoodig niet. Daar waaren treurige tooneelen te aanschouwen! Als ge soms te midden der gierende menigte bleef stilstaan bij een groepje, dat door zijn zwijgen een hevig contrast vormde met het geheel, vondt gij eenen man op den grond liggen, soms door halfbeschonkenen met halfdranken aanmoedigingen bijgestaan. Hij had de cholera!

Naauwelijks was hij weggevoerd, of daar hoordet gij het algemeen geroep van 'hossen, hossen!' en de menigte danste over de plek heen.

Sinds was het volk opgedrungen in de kermistent, maar de vertooning kon geen plaats hebben: de hoofdpersoon was ziek geworden.

Hij had de cholera!

Het volk ging langzaam uiteen! Gij zaagt ze zwierig en in het betoverende kleed het moedige ros temmen in den circus, - weinige oogenblikken daarna en de loodkleur had de plaats ingenomen van de frissche kleuren der jeugd, en de stem die zoo welluidend het 'hop! hop!' uitstootte, was rauw en schor geworden.

Zij had de cholera!

Daar stond zij aan de deur der kraam, met de sierlijke gouden ijzers aan het hoofd, lachende en den voorbijganger daar lonkjes noodigende om binnen te gaan. Enige uren later was zij een lijk, en wie zich verwonderde, dat daar nog zulke frissche kleuren waren, veegde de wangen schoon der geblankette doode. (...)

(Uit: Neerlands letterkunde in de 19de eeuw, door J. P. de Keijzer, deel I - Den Haag 1877)

In februari 1870 werd 'eene verordening' uitgevaardigd inzake het begraven van lijken in de gemeente Mijdrecht. Hierin werd onder meer bepaald dat bij het "heerschen eener besmettelijke ziekte" de doods-klok niet geluid mocht worden. Dit om paniek te voorkomen, want men wist dan dat er binnen zeer korte tijd nog zeer velen zouden sterven. Op de veelgehoorde bewering, dat de dood zonder aanzien

des persoons aanklopt bij hutten en paleizen, antwoordde dr. M. J. Godefroi, meer dan een halve eeuw huisarts in 's-Hertogenbosch, fijntjes dat zulks een licentia poëtica (een dichterlijke vrijheid) was. Statistieken wezen immers uit dat tijdens epidemieën Magere Hein de zeis hanteerde in volkswijken, een botermesje in de lanen en aan de statige grachten. Men wist vaak wel besmettelijke ziektes te herkennen, maar het duurde nog vrij lang eer men deze ook kon bestrijden. Heel langzaam nam de kennis van de geneeskundigen toe en werd de ziekte bestrijding minder een kwestie van 'intuïtie' of 'proberen'; er werden doeltreffende methodes toegepast. Er kwam bijvoorbeeld ook een voorschrift dat er op begraafplaatsen geen waterputten meer mochten worden gegraven.

In mei 1871 wijzigde de gemeente Mijdrecht het Reglement van Policie betreffende de besmettelijke ziekten, waartoe werden gerekend: cholera, typhus, typhoeuze koorts, kwaadaardige keelontsteking, roodvonk, mazelen, pokken en verder als zoodanig aangewezenen..... Er kwam een vaccinatieplicht en er werden voorschriften gegeven inzake kleding en beddegoed van lijdende aan of overledenen ten gevolge van besmettelijke ziekten. Iemand die gestorven was door een besmettelijke ziekte moest onmiddellijk worden "gekist en ontsmet". Twee jaar later was er voortaan een schriftelijke verklaring van een geneeskundige nodig als een patiënt met een besmettelijke ziekte vervoerd moest worden naar

een ziekenhuis of de eigen woning.

"Zulk vervoer mocht uiteraard niet nadelig voor de zieke zijn, maar moest wel geschieden langs "den doelmatigsten, kortsten of minst bezochten

weg, zonder contact met anderen dan verplegend personeel".

Ook een gevreesde -nu bijna geheel bedwongen- volksziekte was de 'tering', de tuberculose die uit alle lagen van de bevolking, meestal na een

lang en zwaar lijden, het slachtoffer naar zijn graf sleepte. Er werden verenigingen opgericht ter bestrijding van de t.b.c.. De regering wilde wel financieel bijspringen, maar dat gebeurde aanvankelijk slechts met mondjesmaat, waarschijnlijk omdat men weinig gunstige en overtuigende resultaten van dat verenigingswerk zag. Ook de Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten wilde niet achterblijven.

"Het ligt alzoo in de bedoeling, door samenwerking van Rijk, Provincie en Gemeente, deze gevaarlijke volksziekte te bestrijden, evenwel slechts door intermediair (tussenkomen) van plaatselijke verenigingen".

In Mijdrecht was die vereniging 'Het Groene Kruis'. De ontdekking van de tuberkel-bacil omstreeks 1880 opende de mogelijkheid de ziekte effectief te bestrijden. In maart 1925 werd een Verordening uitgevaardigd voor het verlenen van bijdrage in de tuberculosebestrijding, waarin men onder 'verpleging' verstond: het verblijf in goedgekeurde sanatoria, ziekenhuizen, dagverblijven, zeehospita, buitenscholen en dergelijke.

Richtlijnen werden gegeven omtrent het verstrekken aan on- en minvermogenenden van versterkende middelen, het aanschaffen en onderhouden van verplegingsartikelen, lichttenten en andere noodzakelijke hulpmiddelen. Zij, die in huisgezinnen of verpleeginrichtingen moesten zorgen voor t.b.c.-patiënten, die dikwijls geen enkele hoop op genezing meer mochten koesteren, hadden een zware taak die hoge eisen

stelde aan hun lichamelijke en geestelijke weerstandsvermogen. Bovendien liepen zij grote risico's zelf ook besmet te worden. In 1928 was dokter Baart de la Faille arts in Mijdrecht. Vanzelfsprekend was hij adviseur van het Groene Kruis dat zich bezig hield met de bestrijding van de tuberculose. Steeds meer kreeg men er begrip voor dat, waar de hygiëne niet in acht werd genomen, de verbreiding van velerlei ziektes niet tegen te houden was. Helaas was er vaak niet voldoende geld in de gemeentekas om de instanties die zich bezig hielden met het propageren van zindelijkheid, royaal te ondersteunen. Zo ontving de Vereeniging tot Bevordering van een Hygiënische Melkwinning in december 1928 een bijdrage van niet meer dan f 25,—. Zuiniger kon het haast niet ! Of... zag men toen nog niet het grote belang in van hygiëne en zindelijkheid.

Kraamvrouw

In de laatste decennia van die eeuw raakte de zorg voor mens en dier in een stroomversnelling als gevolg van onder andere de spectaculaire ontwikkeling van de wetenschap. Ook kon er steeds meer goede zorg en verpleging en deskundige aandacht aan kraamvrouwen worden besteed. Speciaal opgeleide voedvrouwen namen geleidelijk aan de taak over van bakkers en andere 'wijze vrouwen', die hoegenaamd geen enkele kennis hadden van ziekteleer en hygiëne. Dat was niet hun schuld, want ook in de grote ziekenhuizen stierven er tot ca. 1865 nog heel veel vrouwen in het kraambed aan de meestal dodelijke kraamvrouwenkoorts, die het noodlottige gevolg was van het inwendig onderzoeken van aanstaande of jonge moeders

Het arme gezin kijkt in grote dankbaarheid de rijke weldoenster na. Deze afbeelding is zeer typerend vóór de opvattingen over de weldadigheid in die tijd. (Tekening van A. Scheffer).

met nauwelijks gewassen handen en instrumenten. Oudervreugde duurde helaas vaak maar heel kort. Bleven er van de tien kinderen drie of vier in leven, dan vond men als ouder dat men door de hemel zeer gezegend was. Er moet in die tijd ontzettend veel leed veroorzaakt zijn, zowel lichamelijk als geestelijk, maar...., men wist niet beter. Hoogleraren, artsen en studenten, hoe autoritair ook in hun optreden, hadden nauwelijks meer kennis dan de vrouw zelf, die zich aan hun zorg toevertrouwde,

De kindersterfte was aan drie hoofdfactoren te wijten: bedorven lucht, onjuiste voeding en lichamelijke verwaarlozing. Driekwart van de zuigelingensterfte kwam dan ook voor bij de

mindere klasse. De kinderen werden zelden gewassen; de enige keer dat zij buiten kwamen voordat zij dit op eigen kracht probeerden, was om gedoopt te worden. Moedermelk, bestaande uit aardappelenbloed, zoals dr. Godefroi het formuleerde, was een voeding die iedere welgestelde moeder in alle staten van opwinding zou brengen, wanneer haar spruit daarmee zijn maaltijd moest doen. Huilende kinderen werden in slaap geschommeld, hun magen waren dientengevolge kamtonnetjes. Als ze bleven huilen, kregen ze een in brandewijn gedoopte dot in de mond .

Zoals gezegd keerde rond 1880 het getij voor de underdogs.

Ter vergelijking een staatje van sterftcijfers per duizend inwoners:

periode:	in Mijdrecht:	in geheel Nederland:
1860-1869	41,3	24,80
1880-1889	20,9	21,27
1900-1909	15,9	15,69
1920-1929	10,3*	10,44
1930-1935	9,0	10,44

* In 1925 werd de Drinkwatermaatschappij N. W. Utrecht opgericht.

Men werd verplicht zich aan te sluiten bij de drinkwaterleiding. De gunstige invloed daarvan blijkt uit de cijfers,

Gebruikte literatuur:

Prof. Dr. Th. van Tijn, 'Het sociale leven in Nederland 1844-1875 uit: Algemene Geschiedenis der Nederlanden, deel 12.

Jaap ter Haar, 'Geschiedenis van de Lage Landen' deel 4.

(ongepubliceerd) G. van Wijk, 'Een niet rechtlijnig verhaal en kroniek van en over de zorg voor de zieke en weerloze mens en andere levende wezens' uit manusscript Mijdrecht 900 jaar.

Dr. A.M. Lauret, 58 miljoen Nederlanders en hun ziekten, Amsterdam 1977

Uitnodiging

Ook bij de aanstaande jaarwisseling organiseren wij een nieuwjaarsbijeenkomst voor onze leden. Deze bijeenkomst zal worden gehouden op:

woensdag 8 januari 1997 des namiddags vanaf 20.00 uur

in het 'Prinsenhuis', Prinses Wilhelminalaan 31 te Mijdrecht.

Wij kunnen elkaar dan in een ongedwongen sfeer, onder het genot van koffie en een drankje, ontmoeten en nieuwjaarswensen uitwisselen.

Wij zijn nog doende om een interessant aanvullend programma samen te stellen.

Wij nodigen u uit deze bijeenkomst bij te wonen. Uw aanwezigheid wordt op hoge prijs gesteld.

De voorzitter, P.C. Grundmann

De opgraving in Wilnis

Een historisch overzicht

door Herman Lefers

De werkgroep Archeologie van de Historische Vereniging 'De Proosdijlanden' is ontstaan vanwege de opgravingen in Mijdrecht rond 1985. Toen deze opgravingen waren afgelopen en het materiaal was verwerkt, ontstond er voor de werkgroep een periode, waarin de activiteiten op een laag pitje stonden. De bouw- en sloopactiviteiten in de regio werden in de gaten gehouden, maar er was geen lokatie aanwezig, waarop een opgraving plaats zou kunnen vinden. In het najaar van 1995 is vanuit het bestuur getracht de werkgroep weer actief te maken via de heer Joop van Kooten. Dit viel ongeveer samen met de brand in Wilnis in gebouw 'De Eendracht', waarbij dit voormalig schoolgebouw aan de Dorpstraat verloren ging.

De heer J. van Kooten had in november 1995 de organisatie zover rond, dat een overleg plaats had met ondergetekende, als kern vanuit de oude werkgroep, en P. Hoogers van Archeologische Werkgemeenschap Nederland (A.W.N.) afdeling Amsterdam. De achtergrond van dit gesprek was, dat een opgraving slechts mag worden uitgevoerd door een instantie, die daarvoor bevoegd verklaard is door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (R.O.B.). Dit zijn in hoofdzaak enkele universiteiten, grote steden, en de A.W.N, als amateurorganisatie. In dit overleg werd besloten, dat na de kerstvakantie een oriënterend onderzoek zou plaats vinden op het terrein in Wilnis (met de boor), en dat bij gunstige vooruitzichten de plannen voor een opgraving verder zouden worden uitgewerkt. Joop zou voor het benodigde kaartmateriaal zorgen (KLIC-kaarten, waarop alle betrokken instanties hun leidingen hebben aangegeven) en voor de benodigde vergunningen. Helaas is Joop plotseling overleden zodat er een organisatieprobleem ontstond. Als tijdelijke oplossing heeft ondergetekende de organisatie van de lopende zaken op zich genomen. Het booronderzoek op 9 februari gaf de volgende resultaten:

- er zit oud materiaal (een stukje kogelpot in de boor) nabij de Dorpstraat;
- het terrein is erg nat zodat er flink gepompt zal moeten worden;
- graven en pompen geeft veel risico voor het naastgelegen pand van melkhandel H. de Haan, dat niet onderheid is.

De conclusie lag dus voor de hand: begin met een opgraving, zodra het naastgelegen pand gesloopt is. Het was al bekend, dat dit pand zou verdwijnen en dat op het terrein van beide percelen nieuwbouw van winkels en woningen zou komen. Vlak voor het begin van de opgravingen kwam ons het gerucht ter ore, dat er geen toestemming voor de opgraving was gevraagd bij de R.O.B. Er was alleen gesproken over een oriënterend onderzoek. Het officiële verzoek om deze opgraving toe te staan is daarop alsnog naar de R.O.B, gestuurd en de toestemming is zonder problemen verleend. Met de overige betrokken instanties (Gemeente en projectont-wikkelaar) was al overleg geweest en niemand had bezwaren. De grote dag (start van de opgravingen) was zaterdag 2 september 1996. Er is besloten om alleen op zaterdag te werken en in het centrum van Wilnis de zondagsrust niet

te verstoren.

Voorafgaande aan de eerste graafdag moest nog van alles geregeld worden:

- **start opgraving melden bij de R.O.B.;**
- **deelnemers zoeken.**

De namen moesten van te voren bekend zijn, in verband met de verzekering via de A.W.N. De deelnemers waren een aantal leden van de 'Proosdijlanden' (minder dan verwacht) en een aantal leden van de A.W.N. afdeling Amsterdam.

- **graafmachine regelen**

De opgraving start met het graven van een sleuf die dient als start voor verdere acties en die een indruk moet geven van de plaatsen waar verder (graaf) onderzoek kan plaats vinden.

- **pomp regelen**

De brandweer in Mijdrecht heeft onmiddellijk een pomp ter beschikking gesteld die voor de duur van de opgraving bij de graafploeg mocht blijven.

- **stroom regelen voor de pomp**

Beide burens, drogisterij Nagtegaal aan de ene kant en Ds. Van Riessen aan de andere kant zegden hun medewerking toe. De pastorie mocht echter niet gestoord worden op de vroege zaterdagmorgen.

-politie inlichten

Er werd gegraven op een bouwterrein, zonder dat de aannemer aanwezig was.

Het aanmelden bij de politie kreeg al een vervolg op de avond van de eerste graafdag, omdat een aantal personen, die niet bij de opgraving waren betrokken, het toch nodig vond om ook te gaan graven ('schatzoekers'). De politie is toen gebeld met het verzoek poolshoogte te nemen (op het hek hing een bord 'Verboden Toegang').

Het veldwerk van de opgraving heeft geduurd tot de laatste velddag, zaterdag 12 oktober 1996. Deze datum is ook genoemd in de afmelding bij de R.O.B.

Er ontstond tijdens de opgravingen een probleem, omdat er geen plaats was om de gevonden scherven en andere voorwerpen op te slaan. Alle pogingen om in Wilnis een geschikte plaats te vinden gaven geen resultaat. Gelukkig kon het materiaal een tijdelijke plaats vinden bij één van de medegravers. Bas van Diemen, in Amstelhoek. Vandaar zijn ze op zaterdag 19 oktober overgebracht naar het museum in Vinkeveen, waar de werkplaats in de winter toch gesloten is voor het publiek.

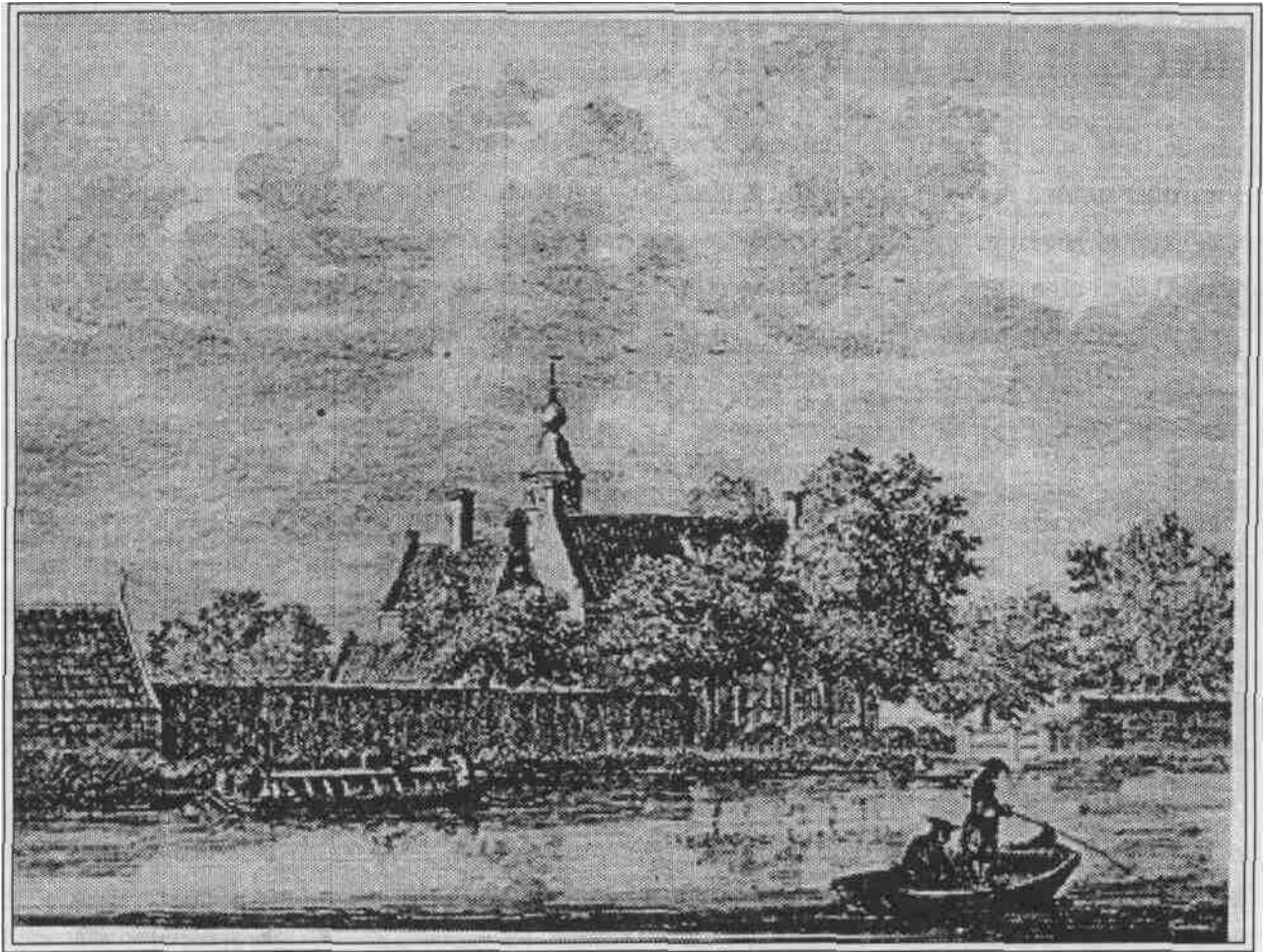
Het Huis Ter Schelling

door P. J. J. M. van Wees

Het is zoeken geblazen als men weten wil waar het Huis ter Schelling gelegen was. Op praktisch alle oude en jonge kaarten waarop Uithoorn en Mijdrecht staan afgebeeld, ontbreekt de naam. Van enige aanduiding waaruit zou kunnen blijken dat een dergelijk buiten ergens langs de Amstel in de buurt van Thamen aan de Amstel stond, is elk spoor bijster. Slechts één kaart, gemaakt door Nicolaas Visser en voorstellende de wijdvermaarde stad Amsterdam en wijde omgeving, geeft een 'eiland van der schelling'. Het is een vierkantje omgeven door water aan de Mijdrechtse oever van de Amstel, ergens tussen de Cindu en Rode Paal. De kaart dateert uit het laatste kwart van de zeventiende eeuw en laat de toestand zien die hier was, voordat de grote verveningen begonnen. 1)

In het huidige landschap is dit vierkant nog steeds terug te vinden: op het einde van de weg op de oostelijke oever van de Amstel. Vanuit Amstelhoek gekomen heeft men aldaar aangekomen reeds AMC, Thamerkerk en Cindu links laten liggen. Verder dan dit vierkant, waarop een gemaal en enige huizen staan, kan men niet rijden. Vanaf deze plek kan men schuin over de rivier de Rode Paal en de driesprong ontdekken. Vandaar ging men vroeger over de dijkweg die tevens de grens vormde tussen Holland en Sticht naar het reeds lang geleden vergane dorp Thamen. Op foto's die recent gemaakt zijn ziet het er allemaal tamelijk eenzaam uit, vooral op de luchtfoto's. Merkwaardig dat juist daar zo'n fraaie buitenplaats gelegen was, toendertijd over land nauwelijks te bereiken. Zo fraai was dit buiten, dat enkele kunstenaars de tekenstift grepen en het op papier of plaat vastlegden. In verschillende uitwerkingen worden afbeeldingen van dit Huis ter Schelling in de topografische atlas van het Rijksarchief van Noord-Holland bewaard. In 1733 maakte Comelis Pronk zijn pentekening. Deze wijkt wat betreft het buiten zelf nauwelijks af van wat Herman Spilman op de plaats vastlegde. Spilman zette niet alleen zijn naam eronder, maar ook "del. et sculpsit", dat wil

zeggen dat hij het ontwerp maakte en later de plaat vervaardigde. Pronk schreef onder zijn tekening 'del. ad viv(um)', wat aangeeft dat hij deze naar het leven tekende; hij heeft dus hoogstpersoonlijk tegenover het Huis plaatsgenomen. Over de kwestie van het 'geestelijk eigendom' zullen we ons nu niet druk maken. Het kwam vroeger wel vaker voor dat kunstenaars elkaars motieven zonder meer gebruikten. Ook kaartenmakers benutten zonder uitdrukkelijke toestemming het tekenwerk van de concurrent. In feite wijkt de plaat van Spilman, die wij verwierven, in de kern nauwelijks al van die welke Pronk maakte. De koepel die Pronk tekende doet massiever aan, de gebouwen zijn bij hem wat slanker. Spilman voegde een wolkenpartij toe en maakte veel werk van de voorgrond. De trekschuit gaat stroomafwaarts - het jaagpad liep op de oever aan de Uithoornse kant. Zo werd de plaat van Spilman als het ware in drieën opgebouwd, terwijl Pronk zich beperkte tot het Huis zelf: een nagenoeg lege lucht en aan de onderkant is de tekening aan de wallekant 'afgesneden'. Een buiten, van welks aanzicht de Uithoornse konden genieten. Daarvan stonden er langs de rivier diversen, de belangrijkste op de Mijdrechtse oever. Van al dit fraais is niets

overgebleven, zelfs niet de naam! De naam ter Schelling of van der Schelling is zeker meer dan driehonderd jaar oud. Voor zover we nu weten, wordt de naam na 1800 niet meer gebruikt.

In het oudste protocollenboek van notaris Francois van der Meer te Mijdrecht residerende wordt op 21 april 1667 een zekere Pieter Reynier van der Schelling genoemd. Ten noorden van zijn land stroomde de Amstel; net als het land van zijn burens lag het "benoorden de (Mijdrechtse) Zuwe". (2)

Ook het jaar daaropvolgend wordt zijn naam genoemd. (3)

In de eerste helft van de achttiende eeuw woonde het gezin van Pieter van Anderson daar. In 1751 liet Pieter 300 gulden na aan de Gereformeerde armen van Mijdrecht. Op het Huis werd dit bedrag ten overstaan van de notaris overhandigd door onder andere zijn zoon Simon in aanwezigheid van de douairière van Pieter, mevrouw Clara d'Amour. (4) Wellicht heeft Van Anderson bij zijn leven dit buiten laten neerzetten. In 1777 verkocht een Pierre Geraud het aan Wilhelm Jacobus Hoff. De verkoop geschiedde

voor een Amsterdamse notaris, Nathaniel Wilthuizen. Het buiten strekte zich van de Amstel af oostwaarts tot in de Poel. De vervening was dus opgerukt tot aan het Huis ter Schelling. Het was twee morgen groot en bevatte een "tuin, beplantingen, Coepel" etcetera. (5) Vijfjaar later verkocht Hoff het aan Jan Lodewijk Victor ten overstaan van de Mijdrechtse notaris Heshusius de Variencour. (6) In 1794 werd nog een keer de benaming Huis ter Schelling gebruikt. (7) Waarschijnlijk voor het laatst? Wat we wel weten is dat in dat jaar de droogmaking van de Mijdrechtse Plassen begon. Een 'vuurmachine' oftewel een stoommachine en twee vijzelmolens maalden het water uit deze plassen, die lagen tussen het hoge oeverland "benoorden de Zuwe" en Hofland/Mijdrecht. (8)

Dezestoommachinewas hoogstwaarschijnlijk het gesprek van de dag: het was de tweede in ons land en de dorpelingen hadden zo iets nog nooit gezien of zien werken. In 1797 sprak men als nadere aanduiding over het "land waar de stoommachine van de droogmakerijen van Mijdrecht staat". (9)

In 1796 vielen de eerste stukken grond droog, maar niet voor lang. De gebruikte apparatuur vertoonde teveel gebreken en pas veel later, in 1845 werden de eerste 8 percelen in huur uitgegeven! (10)

Dit waren enige opmerkingen naar aanleiding van een pas verworven prent van Spilman. Het waren opmerkingen op grond van wat tot nu toe gevonden werd in het archief. In de toekomst zal er vast meer bekend worden over de eigenaars van het Huis ter Schelling en misschien ook over de bouw en verbouwingen van dit buiten. Zo ja, dan houden wij u op de hoogte.

Noten:

1. De wijdvermaarde stad Amsterdam etc.
2. RAU, Mij 001 a 001, 27-4-1667
3. RAU, Mij OOI a 002, 16-1-1668
4. RANH. oud notar. arch. 5070, 12-4-1751
5. RAU, RA, 878-5, 15-5-1777
6. RAU, Mij 006 a 001, 3-5-1782
7. RANH, oud Rechteri. arch. 880, 1794
8. Rinsma, Nederl. Historiën, 12e jrg, nr. 5/6, p. 192 e.v.
9. RANH, oud Rechteri. archi. 882, 1797
10. Rinsma, zie bij noot 8.

Van de heer van Wees kregen wij toestemming bovenstaand artikel te publiceren, dat verscheen in "De Lange Brug", 9e jaargang nummer 2 - 1984. De Lange Brug is een uitgave van de Stichting Oud-Uithoorn / De Kwakel.

Van de redactie:

Dank zij de giften van enige sponsors welke wij dit jaar mochten ontvangen, zijn wij in staat om dit nummer van de Proostkoerier uit meerdere pagina's te laten bestaan. De redactie hoopt dat de artikelen u zullen boeien en wenst u voor de komende feestdagen veel leesplezier. Vrij regelmatig ontvangen wij reacties op de artikelen in de Proostkoerier maar het zijn er helaas nog veel te weinig.

Uitbreiding van het ledental is niet alleen noodzakelijk voor de financiële draagkracht van de vereniging maar kan ook het aantal reacties vergroten. Laat daarom de Proostkoerier ook aan anderen lezen. Daardoor wordt hopelijk ook de interesse gewekt om mee te doen. Het is meer dan tien jaar geleden dat het 900-jarig bestaan van Mijdrecht en Wilnis uitbundig is gevierd. In twee boeken is toen de historie van deze dorpen uitvoerig vastgelegd. Het was echter onmogelijk om alles te behandelen of er uitvoerig op in te gaan. Bovendien zouden de boeken dan te kostbaar geworden zijn. De redactie stelt zich ten doel om door middel van publikaties in de Proostkoerier historische gebeurtenissen, die nog niet bekend zijn, openbaar te maken of historische feiten, die terloops zijn vermeld, veel uitvoeriger te behandelen. Dit kost de redactieleden veel tijd en energie. Als straks het archief van de voormalige gemeente Vinkeveen is geordend, zal er een schat aan gegevens los komen. Te meer, omdat er over de algemene geschiedenis van Vinkeveen weinig of hoegenaamd geen publikaties zijn verschenen. Vrijwilligers die zich bezig willen houden met historisch onderzoek zijn dus voor de redactie bijzonder welkom.

Rectificaties:

In de Proostkoerier nr. 3 van september 1996 staat op bladzijde 21 een afbeelding van de pastorie met de daarachter de tot kerk verbouwde stal. Deze foto is abusievelijk geplaatst en heeft geen betrekking op het daarbij behorende artikel.

De geraadpleegde bronnen en literatuur bij het artikel: "Een incident tijdens de droogmaking in 1874" op bladzijde 9 horen te zijn:

Rijksarchief Utrecht: Inv. R79, nr. 5245 Archief Hoogheemraadschap Amstel en Vecht:

a. Archief Groot-Waterschap 'De Ronde Veenen'

b. Archief Maatschappij tot droogmaking van Plassen in 'De Ronde Veenen'

E.J. Rinsma, 'De Ronde Venen... een omgekeerde wereld'

A. Bloed ca., 'Van wildernis tot Ronde Venen'

Historische Vereniging 'De Proosdijlanden' documentatie: Kadastrale gegevens.

In de Proostkoerier van 2 juni 1996 staat op bladzijde 8 burgemeester Mühiradt afgebeeld temidden van 25 gemeenteraadsleden en ambtenaren. Een lezer maakte ons erop attent dat de afgebeelde personen onmogelijk allemaal raadsleden en ambtenaren kunnen zijn, eenvoudig omdat de gemeente Vinkeveen en Waverveen toen niet zo veel ambtenaren en raadsleden telde. Wie kan ons vertellen wie dit dan wel zijn?

De synagoge in de Amstelhoek

door Fred de Wit

In het artikel over de Mennonieten in de Mennonietenbuurt (De Proostkoerier maart 1996), staat vermeld dat hun kerkgebouw, de Vermaning, bij akte van 10 mei 1805, voor 1000 gulden werd verkocht aan Abraham ben Aron Prins. De nieuwe bestemming werd een synagoge voor de joden in Uithoorn. In de stukken, de synagoge betreffende, spreekt men steeds over de synagoge te Uithoorn alhoewel deze op het grondgebied van Mijdrecht stond en dus burgerlijk onder de gemeente Mijdrecht ressorteerde.

De ideeën der Verlichting

De Franse revolutie met de leuze van Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap bracht ook voor de joodse gemeenschap in de Noordelijke Nederlanden een radicale omwenteling teweeg. Bij een decreet van 2 september 1796 verkregen zij van de Nationale Vergadering het volledige burgerrecht: "Geen Jood zal worden uitgesloten van eenige rechten of voordelen, die aan het Bataafsche burgerrecht verknocht zijn." Van nu af aan werden zij gelijk gesteld met de andere burgers in het land. In de praktijk zou het vaak anders uitpakken maar de joden konden zich nu in principe beroepen op wettelijke vrijheden welke hun door het hoogste orgaan in het land was beloofd. Het gevolg was dat de joden steeds meer gingen deelnemen aan het maatschappelijke leven van de overige Nederlanders.

Tengevolge van de inquisitie in Spanje en Portugal vestigden de eerste joden zich omstreeks 1590 in ons land. Later kwamen daar de Hoogduitse joden uit midden- en oost Europa bij. Zij vestigden zich vooral in de grote steden. Op het platteland kwamen zij hoegenaamd niet voor. Gelijkgerechtigd waren zij niet. Zij mochten een groot aantal beroepen niet uitoefenen en ook in de uitoefening van hun godsdienstige beleving werden zij belemmerd. De Gereformeerde religie was immers in de Noordelijke Nederlanden de enige toegestane religie.

Aan het eind van de achttiende eeuw vestigden de joden zich pas in onze streek, hoewel er een

trouwakte bekend is uit Amsterdam waarin in 1761 Sandrina Salomons, 35 jaar oud, geboren in Uithoorn, huwde met de Hamburgse weduwnaar Isaac Philip Hollander. Het aantal joden is hier nooit groot geweest. In 1809 waren dat er 96 en dat betrof dan de gemeenten Uithoorn, Aalsmeer, Ouder-Amstel en de buurtschappen Amstelhoek en Mennonietenbuurt. De joden, woonachtig in Mijdrecht-dorp, Vinkeveen en Wilnis werden hierbij niet meegeteld maar het zullen er niet veel geweest zijn. In Mijdrecht-dorp heeft enige tijd ook nog een kleine synagoge in de Kerkstraat gestaan. Ongeveer op de plek waar nu banketbakkerij Mens is gevestigd in De Lindeboom. In 1863 werd hiervan melding gemaakt. Meer gegevens hierover heb ik niet kunnen vinden en ze zouden mogelijkwijs in de oorlog verloren kunnen zijn gegaan. Het aantal joden steeg nauwelijks want in 1840 waren het er 99. In 1869 was het aantal geslonken tot 49 en 30 jaar later, in 1899, waren het er 48. In 1930 was de bevolking van de betrokken gemeenten bijna verdubbeld: van 10.089 inwoners tot 21.124 maar er waren nog maar 29 joden in deze gemeenten woonachtig. In 1941 steeg het aantal tot 99, evenveel als 100 jaar daarvoor. Een reden voor deze stijging is niet aan te geven of het zou kunnen zijn dat er een aantal vanwege de oorlog de stad ontvlucht waren of dat door de maatregelen van de bezetter, door de zogenaamde ariërverklaring, er mensen tot jood werden verklaard die hiervoor van hun joodse identiteit nauwelijks bewust waren.

De stichting van de synagoge

Een gedeelte van de historie van de synagoge in de Mennonietenbuurt is aanwezig in de Bibliotheca Rosenthaliana van de universiteitsbibliotheek van Amsterdam. Het betreft hier de geschiedenis van 1805 tot 1847 die in een prachtig schoonschrift is opgetekend door Samuel Abraham en alle gegevens bevat welke betrekking hebben op de koop, herstel, inzegeningen en

onderhoud van de synagoge. Het is geschreven in het Hebreeuwse en Jiddische handschrift en een nog onontsloten bron. In de bibliotheek leeft de wens om de details van dit uitvoerige werk boven water te krijgen maar vooralsnog ontbreken de middelen om dit te bestuderen. In 1933 kwam de bibliotheek voor vijftig gulden in het bezit van dit prachtige historische document. Tijdens de oorlog werd de bibliotheek door de Duitsers geroofd, maar na de bevrijding praktisch ongeschonden terug-gevonden. Door het geringe aantal was de joodse gemeenschap sterk afhankelijk van hulp van buiten, met name van de stad Amsterdam. De synagoge in de Mennonietenbuurt is dan ook door vijf Amsterdamse joden aan de joden van Thamen geschonken. Het idee om een synagoge te vestigen zou zijn opgekomen tijdens een besnijdenisceremonie welke geleid werd door de

Amsterdamse mohel (1) Abraham Aron Prins. Het plan om de plaatselijke mennonietenkerk, die op dat moment niet in gebruik was, over te nemen was toen geboren. De Amsterdamse opperrabbijn Jacob Mozes Löwenstamm stemde toe nadat men zich had overtuigd dat de kerk gedurende vier jaar niet werkelijk was gebruikt en geen onreinheden, zoals graven, bevatte die strijdig zouden zijn met de joodse wetten. De kerk kon verworven worden op 1 juni 1805, alhoewel de koop pas op 13 juni 1805 ten overstaan van schout en schepenen van Mijdrecht werd gesloten. Tijdens de vergadering van schout en schepenen van zaterdag 1 juni 1805 werd het rekest van Abraham Aron Prins c.s. behandeld waarin hij het voornemen van de Joodse gemeente mededeelde om de mennonietenkerk te kopen en de bescherming van het Gerecht vroeg. Het antwoord luidde als volgt: "Schout en Schepenen van Mijdrecht renvoyeren de Requestrant tot het 4de art. der Staatsregeling: Uit kracht van het welke, Schout en Schepenen bescherming verleenen aan de bijzondere Kerkgenootschappen in deeze Gemeente, en dezelve handhaven bij de ongestoorde uitoefening van hunne Godsdiensten, voor zoo verre namelijk dit tot dezelve taak behoort". Bij de koop was ingesloten een gedeelte van het meubilair dat de mennonieten niet naar Aalsmeer hadden overgebracht zoals drie open kerkbanken met de benedenbanken daaraan vastgemaakt, twee koperen kerkkronen en een armenbus. De aankoop werd gedaan door de eerdergenoemde Abraham Aron Prins en zijn zwager Samuel Levy, samen met Daniel Abraham Rachmonus, Aron Isaac Cohen en David Emanuel Kalker. Allen waren vooraanstaande leden van de Asjekenazische joodse gemeenschap. Buiten de afhandeling van de financiële zijde werden deze vijf weldoeners herhaaldelijk aangewezen als synagoge-bestuurders. De feitelijke koopakte bevat het contract tussen deze geldschietters en de leden van de Uithoomse joodse gemeenschap. Het contract onthult duidelijk de sterke band welke bestond met de moedergemeente te Amsterdam, De Uithoomse joden waren geheel en al onderworpen aan de autoriteit van de opperrabbijn te Amsterdam en diens vijf bestuurders die daar hun zetel hadden. Het gebouw werd opgeknapt en op zaterdag 9

L. B. Schaap (Leib Schöps) Amersfoort 1813-1859.
(Litho, bibliotheek Rosenthaliana, Amsterdam).

Hij was eerst wijnhandelaar en werd in 1844 opperrabbijn van Limburg en in 1848, het jaar waarin dit portret gemaakt is, opperrabbijn van het ressort Amersfoort dat in die tijd ook nog omvatte de gemeenten in Utrecht, Maarssen, Uithoorn, Wijk bij Duurstede, Rhenen en Veenendaal. Hij is ook nog opperrabbijn ad interim geweest van de ressorten Middelburg en Den Bosch. De litho rechts is waarschijnlijk gemaakt naar het aquarel boven, dat volgens overlevering geschilderd zou zijn door Jozef Israëls, die via zijn vrouw aan de familie Schaap geparenteerd was. Opvallend is dat ook hier de litho weer veel sterker weergeeft wat men bewust en onbewust als joods beschouwde dan het aquarel van de joodse kunstenaar.

augustus 1805 ingewijd als synagoge. Ook tijdens de daarop volgende zondag waren er zeer veel bezoekers. Volgens de verhalen kwamen velen uit Amsterdam en uit de directe omgeving getuigden ook veel christenen van hun belangstelling. Kort daarop vond er in de synagoge een huwelijksceremonie plaats waarvan de oorkonde thans nog aanwezig is. Ondanks de algehele vrijheid, welke aan de joden in 1796 was beloofd, werd het de joodse gemeenschap in 1809 toch verboden om een openbare collecte voor haar armen te houden. In 1818 gingen de joden meedoen met de verdeling van de opbrengst van de haardas, een fonds dat was ingesteld ten behoeve van de armen. E.J. Heijmans, wiens nakomelingen in 1942 door de bezetter uit Mijdrecht werden verdreven en vermoord, was jarenlang penningmeester van het joodse

armbestuur. In 1813 bestond de gemeente uit 10 gezinshoofden die voor het merendeel het beroep van slager of venter uitoefenden. In 1821 werd aan de joodse gemeente in de Mennonietenbuurt de erkende status verleend als Ringsynagoge. Op dat moment viel Mijdrecht-dorp onder de Ringsynagoge Maarssen. Van omstreeks 1835 tot 1906 was Mijdrecht-dorp een zelfstandige joodse gemeente, maar het joodse leven bleef nauw verbonden met dat van Uithoorn.

In die tijd was L.B. Schaap (Leib Schöps, 1813-

1859) opperrabbijn. Oorspronkelijk was hij wijnhandelaar, maar werd in 1844 opperrabbijn van Limburg en in 1848, het jaar waarin nevenstaand portret gemaakt is, opperrabbijn van het ressort Amersfoort, dat in die tijd ook nog omvatte de joodse gemeenten in Utrecht, Maarssen, Uithoorn, Wijk bij Duurstede, Rhenen en Veenendaal. Hij is ook nog opperrabbijn ad interim geweest van de ressorten Middelburg en Den Bosch.

Restauraties

Een najaarsstorm in 1836 veroorzaakte een behoorlijke schade. De noodzakelijke fondsen voor de restauratie werden bijeengebracht door de joodse gemeenschappen in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en andere plaatsen. Ofschoon de restauratie voltooid was in 1838 duurde het nog tot 1847 alvorens de financiële afhandeling gereed was. Op 3 februari 1867 vond een inwijdingsfeest plaats ter gelegenheid van de restauratie van de wetsrollen en in 1869 was de synagoge weer aan een grondige opknappbeurt toe. Eind juli werd de synagoge onder grote belangstelling opnieuw plechtig ingewijd. De gemeenteleden begaven zich feestelijk gekleed naar het versierde kerkgebouw waar ook de plaatselijke autoriteiten hadden plaatsgenomen. Voor de opluistering van de inwijding was het voormalig koorpersoneel van de hoofdsynagoge te Amsterdam speciaal overgekomen. Vanaf de kansel sprak de leraar, de heer A. Muller, de aanwezigen in de landstaal toe en bracht dank aan het Opperwezen en aan de regering, Gedeputeerde Staten, de hoofdcommissie voor de zaken der Israëlieten, alsmede aan de Mijdrechtse en Uithoornse ingezetenen voor hun weldadige medewerking. Op 13 maart 1894 werd de heer I. van Tijn geïnstalleerd als voorzanger, sjochet (2) en onderwijzer. De joodse kinderen kregen les in een eigen schoollokaal. Van Tijn zou maar kort blijven want in maart 1897 vertrok hij naar de Rapenburgerstraatsynagoge in Amsterdam. Hij werd opgevolgd door de leraar L. Koppels. In het boek 'Mijdrecht meer dan veen alleen' staat op bladzijde 164 een afbeelding van een eerste steen die in 1883 gelegd zou zijn voor

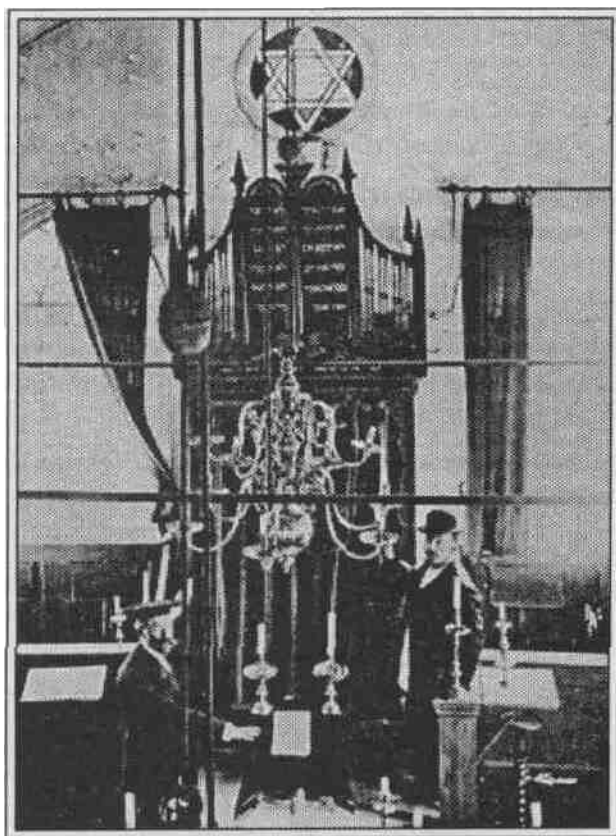
een eigen schoollokaal voor de joodse kinderen. De steen is indertijd gevonden op het Verdronken

Eiland en men nam toen met zekerheid aan dat deze afkomstig was van de oude synagoge, omdat de aannemer die het gebouw indertijd had gesloopt, het puin daar had gedeponeed. Die conclusie is echter onjuist. De steen blijkt afkomstig van een pand in de Amsterdamse Jordaan dat door dezelfde aannemer is afgebroken en waarvan de restanten eveneens op het Verdronken Eiland zijn terecht gekomen.

Nieuwbouw

Omdat in 1900 een breuk in de fundamenteën werd geconstateerd, moest het gebouw, dat inmiddels bijna 100 jaar oud was, worden gesloopt. Binnen een paar maanden verrees op dezelfde plek een nieuw gebouw waarin tevens ruimte was vrijgemaakt voor een schoollokaal en een badhuis. Ondertussen vonden de diensten plaats ten huize van de leraar. Dit kon omdat het zielental de voorafgaande jaren aanzienlijk was geslonken. De inwijding van het gebouw werd dit keer dan ook zeer eenvoudig gehouden. In het begin bestond het kerkbestuur uit drie leden, maar later werden het er twee. Naast het kerkbestuur was er in de gemeente nog een armbestuur actief. Dat was wel nodig want in 1901 waren er 26 joodse behoeftigen (38,2%). Ook voor het religieus onderwijs werd gezorgd. De 14 kinderen uit Mijdrecht en Uithoorn kregen in 1863 les van een leraar. In 1906 was dit aantal gedaald tot 6 kinderen. Verder was er nog het plaatselijk genootschap Bigdee Kodesj, een vrouwengenootschap voor het onderhoud van de synagoge en vanaf 1906 Gemieloet Chasadiem voor de begrafenis. In 1870 had men nog onderhandeld met de Christelijk Gereformeerde Gemeente over een begraafplaats in de Mennonietenbuurt maar deze onderhandelingen waren op niets uitgelopen. De doden werden begraven op de joodse begraafplaats te Alphen aan den Rijn. Doordat niet alleen het aantal joodse ingezetenen in Uithoorn verminderde maar ook de affiniteit met het joodse kerkgenootschap, werd de inventaris van de synagoge, welke inmiddels bouwvallig geworden was en sinds 1938 niet meer werd gebruikt, in 1939 verkocht. Op 10 mei 1940 vielen de Duitsers ons land binnen en begon de lijdensweg voor de joden. Synagogen werden geplunderd en de joden

besloten op eigen initiatief de synagoge in de Mennonietenbuurt af te breken. De overgebleven waardevolle voorwerpen werden naar Amsterdam getransporteerd. De Duitsers verordenden dat de joden uit Uithoorn en de omliggende plaatsen op 24 april 1942 naar Amsterdam moesten vertrekken in verband met de concentratie van de provinciale joden als voorspel van de latere deportatie naar Westerbork en de vernietigings-kampen. Van de ingeschreven gemeenteleden konden er vijf onderduiken en zij hebben de oorlog overleefd. Niet meer na te gaan is of er onder de overige gemeenteleden nog overlevenden waren. Het pand werd door de Duitsers verkocht maar de verkoop werd in 1948 nietig verklaard waarna in 1953 de Israëlitische gemeente het pand verkocht. Na enige tijd werd het gebouw gesloopt en thans staat er een woonhuis. De kerkelijke gemeente werd in 1947 ontbonden en bij Amsterdam gevoegd. Niets meer herinnert aan de plek waar de joden meer dan 130 jaar hun samenkomsten hielden en hun traditie handhaafden. Daarvoor hebben de mennonieten hier bijna twee eeuwen hun godsdienstige plichten vervuld. Op diverse plaatsen in ons land en vooral in het buitenland worden de mensen via een eenvoudige steen of houten bordje met opschrift opmerkzaam gemaakt op het feit dat ze zich op een historische plek bevinden zelfs als het gebouw er niet meer staat. Zo iets hoeft niet veel te kosten maar maakt de voorbijganger erop attent hoe vroegere generaties hun stempel hebben gedrukt op een bepaalde woonomgeving. Komend jaar zal er een aanvang worden gemaakt met de bouw van maar

De Synagoge uit 1900 te Mijdrecht, die tot de joodse gemeente te Uithoorn behoorde. In die tijd telde de gemeente ongeveer 50 mannen, vrouwen en kinderen.

liefst 38 woningen in de directe nabijheid van deze historische omgeving. De Mennonietenbuurt krijgt dan weer een geheel ander aanzien. Het zal mooi zijn als op de plek waar het gebouw heeft gestaan de herinnering aan mennonieten en joden levend zal worden gehouden. Wie neemt het initiatief of wil dit sponsoren?

- (1) mohel, uitvoerder van een besnijdenis*
- (2) sjochet, slager, ritueel slachter*

Geraadpleegde literatuur en bronnen:

- Memorboek, platenatlas van het leven der joden in Nederland van de middeleeuwen tot 1940.*
- Pinkas, geschiedenis van de joodse gemeenschap in Nederland.*
- Dr. J. Presser, 'Ondergang', de vervolging en verdelging van het Nederlandse jodendom (1940-1945).*
- Nieuw Israëlitisch Weekblad, jg. 1867 t/m 1937.*
- Centraal blad voor Israëlieten in Nederland, jg. 1900 t/m 1901.*
- Bibliotheca Rosenthaliana, universiteitsbibliotheek Amsterdam.*
- Archief van het Gerecht Mijdrecht nr. 4.*

Met dank aan: Mevrouw Kröger, Joods Historisch Museum Amsterdam. Mevrouw Vlessing, Gemeente-archief Amsterdam. Hr. Hoogerwout, Bibliotheca Rosenthaliana, Universiteitsbibliotheek Amsterdam.

Vickers-Wellington

door Jan Rouwenhorst

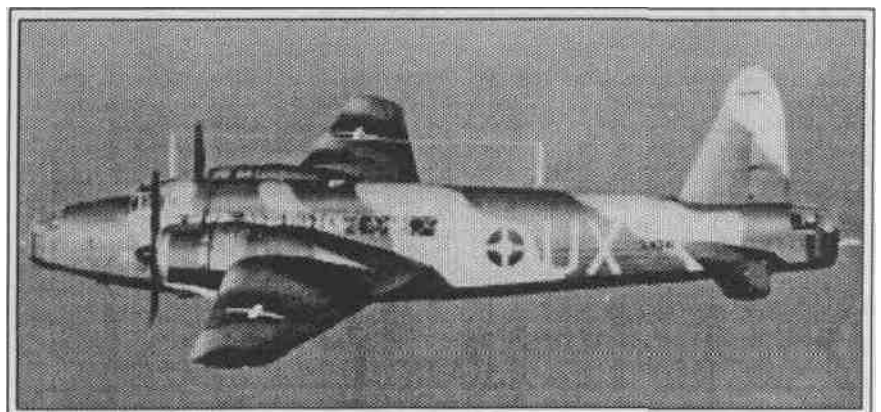
Begin januari 1943 is de nummer 6 groep van de Royal Canadian Air Force operationeel. De groep bestaat uit negen eenheden. Eén daarvan is het squadron 428, met als thuisbasis Dalton in het Engelse graafschap Yorkshire. Enkele maanden later heeft het de beschikking over 18 bommenwerpers van het type Vickers-Wellington. Tussen 1937 en 1945 zijn er meer dan 11.000 exemplaren -uiteraard in diverse versies- van de productielijn gerold. Het lichte, tweemotorige toestel, bekleed met doek, blijkt tijdens oorlogsmisaties zeer grote schade te kunnen doorstaan zonder neer te storten. Tot aan de komst van de grote viermotorige vliegtuigen vormt de Vickers-Wellington de ruggengraat van de Geallieerde luchtmacht. Het toesteltype -met de koosnaam Wimpey- kan zo'n 2000 kg aan bommen vervoeren en is in defensief opzicht uitgerust met mitrailleurs in de beide geschutskoepels en aan beide zijanten van de romp. De maximum vliegsnelheid ligt iets onder de 400 kilometer per uur. De lengte van het toestel is bijna twintig meter, de vleugelspanwijdte bedraagt zo'n 26 meter. Elk toestel heeft vijf bemanningsleden: de piloot, een neus- en staartschutter, een navigator en een telegrafist.

Op dinsdagavond 4 mei 1943, om iets over half elf, stijgt een Vickers-Wellington met de aanduiding HE727 NA-K op. Het maakt deel uit van een groep van zo'n 600 geallieerde toestellen. Doel van de missie is het bombarderen van Dortmund. Diezelfde nacht, om tien voor half drie in de vroege ochtend van 5 mei, boort het bewuste vliegtuig zich in de drassige grond van een weiland in Wilnis. Het is op de terugweg ten prooi gevallen aan een Duitse nacht-

jager en neergeschoten. De beide sergeanten Carter (navigator) en Hoddinott (telegrafist en schutter) weten zich per parachute uit het brandende toestel te redden.

Ze worden 's ochtends in Uithoorn door de politie gearresteerd en overgedragen aan de Duitse autoriteiten. Beide bemanningsleden komen

Een Vickers-Wellington Mk. I van het 214e eskader in de vlucht voor het begin van het conflict. De kruizen op de nationaliteitsstekens zijn indentificatiemerken voor gebruik tijdens oefeningen.

Een Vickers-Wellington voor opleidingsdoeleinden

terecht in krijgsgevangenschap en overleven de oorlog. Op 10 mei 1945 vult sergeant Carter een vragenlijst in. Deze bron is bewaard. Hij verklaart: "(..) We bereikten veilig ons doel en zonder problemen lieten we onze lading vallen. We waren op onze vlucht terug ongeveer vier minuten vliegtijd verwijderd van de Nederlandse kust toen we van beneden af doorjachtvliegtuigen werden aangevallen. Er ging geen waarschuwing aan vooraf. Voor zover ik weet, werden we vooral geraakt in het midden van de romp en het toestel vatte onmiddellijk vlam. De piloot verloor de controle over het toestel en gaf ons -zo'n twee minuten nadat we geraakt waren- opdracht om er uit te springen. Ik verliet het toestel via het achterste luik en raakte daarbij door een klap buiten bewustzijn. Dat was het, totdat ik bijkwam op een veldje in de buurt van een klein Hollands dorp. Gewond aan mijn kaak, waarschijnlijk geraakt door de parachute."

Het vliegtuigwrak bevindt zich nog steeds in de bodem van een weiland dat eigendom is van dhr. E. van Selm uit Wilnis. De plek waar het toestel in de bodem komt, ligt direct ten westen van de Ir. Enschedeweg, ruim 150 meter ten noorden van de verkeerslichten bij de kruising Mijdrechtse Dwarsweg en Ir. Enschedeweg. De stoffelijke

resten van piloot -wingofficer- Robert B. Mouton worden ter plekke geborgen en teraarde besteld op het kerkhof van Wilnis. De andere bemanningsleden, de sergeanten Thibaudeau en White, staan sindsdien officieel geregistreerd als vermist. Het is zo goed als zeker dat ze tijdens de crash zijn omgekomen.

Naar aanleiding van de herdenkingsactiviteiten in het kader van 50 jaar bevrijding ontstaat bij Gerrit van der Helm uit Mijdrecht het initiatief om te onderzoeken of de beide vermiste militairen alsnog op eervolle wijze begraven kunnen worden. Z'n actie wordt ingegeven door de betrokkenheid bij mensen die hun leven hebben gegeven in de strijd tegen het nationaal-socialisme, zodat Nederland weer een vrij land kon worden.

Uit het initiatief ontstaat medio 1995 de stichting Vickers-Wellington 1943. Naast Van der Helm maken Piet Homan, Jan van Loo en de auteur voornoemd deel uit van het bestuur.

Over de activiteiten van het stichtingsbestuur - historisch onderzoek, contacten met diverse overheidsinstanties en andere organisaties- gaat een bijdrage in de volgende editie.

Mevrouw Van Wieringen

door Fred de Wit

Wie ruim zestig jaar geleden vanaf Hofland Mijdrecht binnenwandelde, zag aan zijn rechterzijde in de Dorpsstraat een statige villa. Deze villa, gebouwd door het Mijdrechtse aannemersgeslacht Van der Helm, stond in het midden van een grote tuin die zich zelfs nog voortzette aan de overkant van de weg. De villa werd omringd door een smeedijzeren hek en daarachter was nog een koetshuis, een stal, een schuithuis en een schuur. In de tuin bevonden zich diverse bloemenkasten. Grote statige iepenbomen gaven de tuin een parkachtig aanzien. Het middengedeelte van het huis had drie hoge ramen en de zijvleugels hadden elk een raam van dezelfde grootte. Op de eerste verdieping waren wat kleinere ramen en daarboven was nog een derde verdieping, welke echter alleen boven het middengedeelte van het huis was aangebracht. Onder het huis was een keuken, waarvan de ramen zodanig waren aangebracht dat men nog een uitzicht had op de tuin.

Huwelijk

De villa werd bewoond door mevrouw Van Wieringen, een oude dame die al jaren weduwe was en in het dorp een grote bekendheid genoot. Niet alleen omdat zij het grootste en mooiste huis in Mijdrecht bewoonde, maar ook omdat zij met haar geld veel goeds deed. Zij was in 1843 in Eibergen in de Achterhoek geboren als dochter van de ontvanger Gerrit Jan van Soest en Maria Geertruida Woudenberg. Op 23 juni 1875 trouwde zij met Klaas van Wieringen, zoon van Hendrik van Wieringen en Femmetje Benekamp. De bruid was toen tweeëndertig jaar en de bruidegom zesendertig jaar oud. Uit dit huwelijk werden geen kinderen geboren. Voor haar huwelijk had de bruid bij de familie Van Wieringen als huishoudster gediend. De vader van Klaas, Hendrik van Wieringen, had als beroep eigenaarturfschipper en een jonge vader was hij beslist niet, want bij de geboorte van het kind was hij vijfenzestig en zijn vrouw zevenendertig jaar. De familie Van Wieringen zat in de turfhandel maar zoon Klaas zag nog andere mogelijkheden. Samen met burgemeester De Voogt diende hij in 1865 een plan in om de plas Groot-Mijdrecht in te polderen. Het rijk en de provincie gaven toestemming en verleenden zelfs elk een subsidie van f 100.000, waardoor in totaal 2012 hectare werd drooggelegd. De droogmakerij werd echter een grote lijdensweg en in de vergadering van de Provinciale Staten werd zelfs over een "janboel" gesproken. Telkens liep de polder weer vol water en de pompen waren ontoereikend om het vele kwelwater weg te pompen. De oorzaak lag in het feit dat men de ringdijken om de polder niet deskundig had aangelegd. Maar ondanks al deze tegenslagen maakte de Maatschappij tot drooglegging van de plassen in de Ronde Veenen goede zaken. De wijze waarop de maatschappij deze zaken echter behartigde was verre van fraai. Het drooggelegde land moest zo spoedig mogelijk worden verkocht en dit gebeurde met alle ter beschikking staande middelen, wat heel iets anders is dan het in cultuur brengen van een polder. Het enige doel was op een zo kort mogelijke termijn een zo groot mogelijke winst te maken. De boeren die deze gronden gekocht hadden, hebben het dan ook wel geweten. De

maatschappij had de gronden verkocht en was niet meer verantwoordelijk terwijl het kwelwater de polder maar bleef binnenstromen. Doordat de gemalen onvoldoende capaciteit hadden, bleef het land te drassig en bracht niets op. Bovendien waren de polderlasten voor die tijd bijzonder hoog. Geen boer kon het redden en het is zelfs voorgekomen dat een boerderij voor de somma van f 1,— werd verkocht. Het droogmaken van de polder zal burgemeester De Voogt en Klaas van Wieringen dus heel wat opgeleverd hebben. Vandaar dat hij in Mijdrecht diverse boerderijen zijn eigendom kan noemen welke door hem werden verpacht.

Een sociaal bewogen weduwe

Op 28 april 1910 overleed Klaas van Wieringen te Mijdrecht op eenenzeventigjarige leeftijd. Na een huwelijk van vijfendertig jaar werd mevrouw van Wieringen weduwe en zij zou haar man nog tweeëntwintig jaar overleven. De villa bleef zij alleen bewonen met een staf van personeel om haar heen. Hoewel zij aan een kant een teruggetrokken leven leidde, had zij aan de andere kant veel belangstelling voor hetgeen om haar heen

gebeurde. Regelmatig verliet zij de villa voor een rit in haar koetsje en samen met haar koetsier inspecteerde zij de twaalfboerderijen die in haar bezit waren. Wanneer zij langs kwam, namen de dorpelingen eerbiedig de pet voor haar af. Op Nieuwjaarsdag trokken de mensen naar haar villa om haar voor het komend jaar het allerbeste toe te wensen. Er stonden dan twee emmers, een met gulden en een met rijksdaalders. Degenen, die zij bijzonder mocht, kregen dan een rijksdaalder en de anderen een gulden. Want de

weduwe had zo haar bijzondere voorkeuren. Het gebeurde ook wel dat sommigen zich verkleedden en voor de tweede maal nog eens hun gelukwensen aanboden, in de hoop dat dit niet opgemerkt zou worden teneinde nogmaals een extra gulden in ontvangst te nemen. We moeten niet vergeten dat er toen in deze omgeving bittere armoede heerste. Ook is het ooit voorgekomen dat een jongeman uit de zogenaamde gegoede stand, omdat zijn vader een transport-onderneming had, met een vriend was meegegaan en eveneens zijn beste wensen had aangeboden. Thuis gekomen met een gulden in zijn zak kreeg hij ongenadig op zijn bliksem want dit was alleen maar voor de behoeftigen. De burgemeester en andere notabelen brachten hun beste wensen op een ander tijdstip over. De muziekvereniging V.I.O.S. genoot haar bijzondere sympathie en op Koninginnedag, 31 augustus, bracht de plaatselijke muziekvereniging ook haar een aubade. Het gevolg was dat V.I.O.S. ook op haar financiële steun kon rekenen. Zij heeft deze vereniging eens helemaal van nieuwe muziekinstrumenten voorzien. Maar ook haar pachters konden op haar clementie rekenen als zij, ondanks hard werken, de pachtsom niet konden opbrengen. De pachtsom werd dan geheel of ten dele kwijt gescholden. Wanneer de dienstbodes haar verlieten omdat zij gingen trouwen, konden zij rekenen op een behoorlijke som geld voor hun uitzet. Maar een schilder, die bezig was met het schilderen van haar villa en weggeroepen werd omdat zijn vrouw moest bevallen en enkele uren later als gelukkige vader terug kwam om het karwei af te maken, werd door haar weggestuurd omdat hij zijn werk in de steek had gelaten. Geheel op eigen kosten had zij in de Dorpsstraat een kleuterschooltje opgericht, waar een juffrouw de kleuters bezig hield. Tegen Sinterklaas ging zij met haar koetsier naar Utrecht of Amsterdam en kwam thuis met een wagen vol geschenken voor de kinderen van de kleuterschool. De cadeaus had ze allemaal persoonlijk uitgezocht. Een jongeman, die voor zichzelf een bakkerij wilde beginnen, klopte bij haar aan en verkreeg op deze wijze zijn aanvangskapitaal. De Vereniging Tot Nut van het Algemeen kon ook altijd op een flinke financiële bijdrage rekenen en het Nutsgebouw, dat ooit gestaan heeft op de plek waar nu de Bonds-

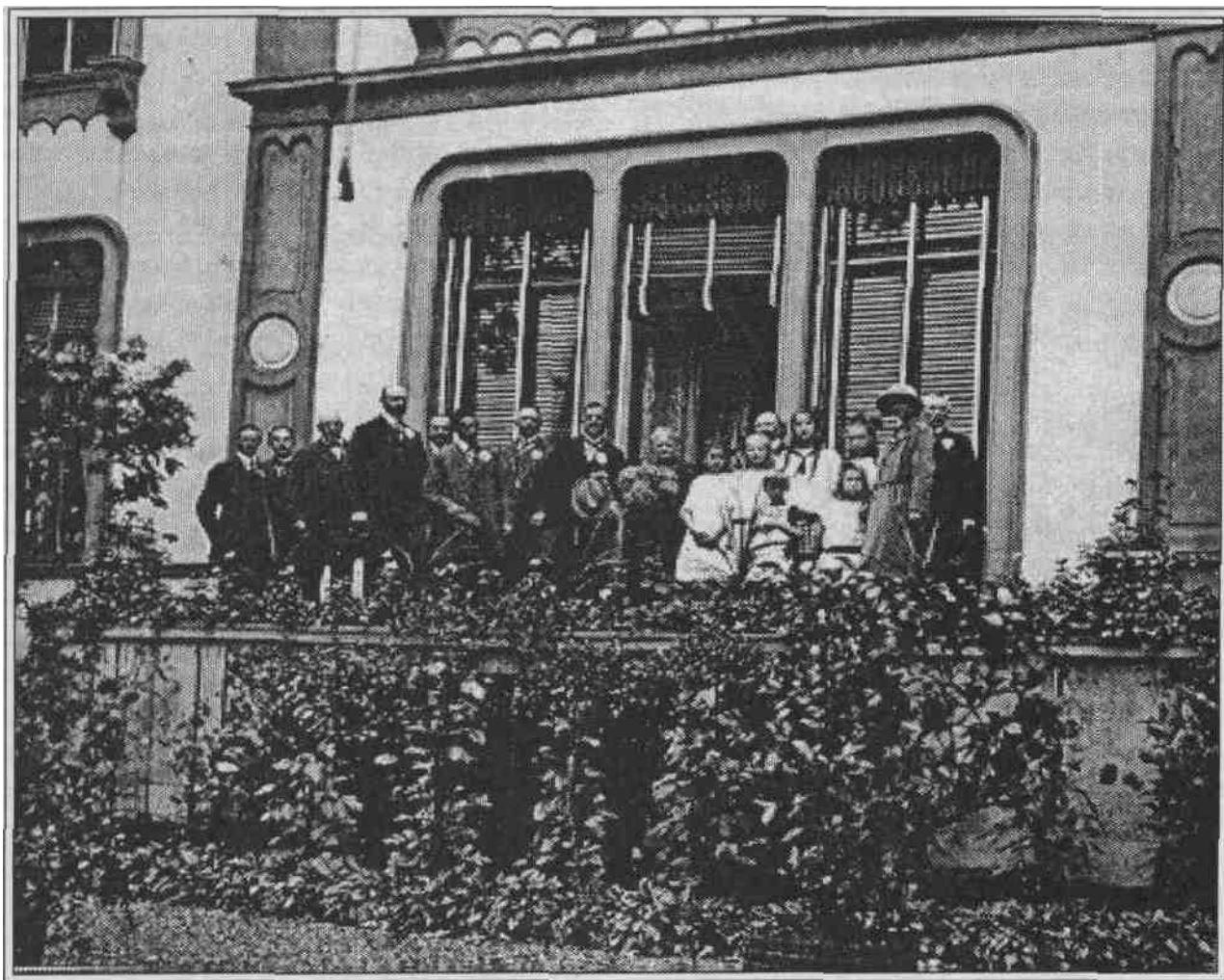
spaarbank is gevestigd, is voor een groot gedeelte door haar betaald. Het achterste gedeelte van het gebouw bestaat nog en is thans in het bezit van de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt. Toen er op het eind van de jaren twintig bij de Hervormde Gemeente behoefte bestond om een wijkgebouw te stichten naast de kerk waar de Jongelings- en meisjesverenigingen konden samenkomen, ontving de kerkeraad ook van mevrouw van Wieringen een gift. Bijzonder kerks was zij niet maar bij haar overlijden kregen de drie kerkgenootschappen. Hervormd, Gereformeerd en Katholiek elk *f* 1000,—, in die tijd van werkeloosheid en armoede een geweldig bedrag! Iemand, die zij beslist niet mocht, was de koekfabrikant Van Doesburg, eigenaar van de koekfabriek de Lindeboom die zijn fabrieken had op de plek waar nu het winkelcentrum 'De Lindeboom' is gevestigd. Hij moet eens tegen haar gezegd hebben: "Als jij dood bent, koop ik jouw villa en ga er dan in wonen". Men zegt dat mevrouw Van Wieringen hierover zo kwaad geworden is dat zij bij de notaris de merkwaardige clause in haar testament heeft laten zetten dat haar huis tot tien jaar na haar overlijden niet bewoond mocht worden en dat het daarna moest worden afgebroken. Van Doesburg zat er dus naast en moest het doen met het overigens voor die tijd mooie huis 'De Krom' op de hoek van de Beatrixlaan en Bozenhoven dat een aantal jaren geleden wegens bouwvalligheid is afgebroken.

Erfenis

Op 17 februari 1932 stierf mevrouw Van Wieringen, negenentachtig jaar oud. Hoewel zij de laatste jaren veel last had van doofheid, toonde zij toch altijd nog veel interesse voor de dingen die om haar heen gebeurden. Zij werd begraven op het kerkhof naast de Hervormde Kerk in een grafkelder welke nu nog steeds aanwezig is. Op de begrafenis was praktisch het hele dorp aanwezig. In haar testament had de weduwe velen bedacht. Mensen, die haar trouw hadden gediend, kregen een legaat zodat zij daar zelfs een huisje van konden laten bouwen. De pachters werden in staat gesteld om voor een heel klein bedrag de boerderij en de daarbij behorende gronden over te kopen. En ook de gemeente

Mijdrecht kwam in haar testament voor. Aan deze gemeente vermaakte zij volgens artikel 26 van haar testament de door haar bewoonde villa met het daarbij behorende koetshuis, stal en bloemenkasten, schuithuis, schuur, tuin en overtuin en zulks onder den last dat de gebouwen gedurende de eerste tien jaren na het overlijden van haar testatrice niet zullen mogen worden bewoond of gebruikt, noch gearriveerd, terwijl

vernieuwing van de schoeiing langs het vaarwater de Bruggesloot, uitgaven zal vereisen, maar dat na afbraak van de gebouwen dit terrein waarde zal krijgen doordat het geschikt kan worden gemaakt voor bouwterrein. In het testament werden verder ook nog een aantal familieleden bedacht. Op haar sterfbed had de weduwe nog een gesprek met burgemeester Padmos en haar notaris, de heer Van der Heijden. Wat daar

Het oranje-comité werd indertijd ontvangen bij Herman van Wieringen.

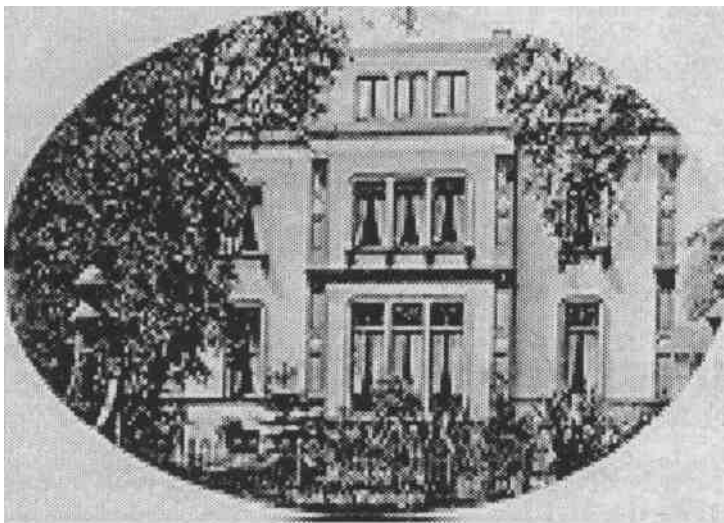
ze na afloop van dat tijdvak van tien jaren zullen moeten worden geamoveerd en voor afbraak worden verkocht. Het hek, staande aan de weg voor de tuin, zal daar zo lang mogelijk moeten blijven staan.

Tijdens de openbare raadsvergadering van 8 april 1932 onder voorzitterschap van burgemeester Padmos aanvaardde de raad dit legaat met de opmerkingen dat dit onroerend goed gedurende deze tien jaren geen baten voor de gemeente zal afwerpen, doch integendeel, voor het in orde houden van de terreinen en het onderhoud of de

besproken is zal wel altijd geheim blijven maar volgens de Mijdrechtse tuinder J.B. was dit aanleiding om de geldigheid van haar testament aan te vechten. Hij zou de vertrouweling van mevrouw Van Wieringen zijn geweest en aan hem had zij haar miljoenenvermogen nagelaten. Bovendien zou hij een enorme vordering op de weduwe hebben vanwege het in haar opdracht speculeren in effecten. Hij toonde dit aan met de nodige papieren maar de Procureur-generaal bij het Amsterdamse Hof, waar J.B. in hoger beroep terecht stond, geloofde dit niet en eiste een

gevangenisstraf voor de tijd van anderhalf jaar wegens valsheid in geschrifte. Inmiddels had de strijd om haar erfenis reeds vier jaar geduurd en de gemoederen in Mijdrecht danig beziggehouden. In de toenmalige landelijke pers werd uitvoerig aan deze rechtszaak aandacht besteed en in Mijdrecht vroegen sommigen zich af of J.B., die in het dorp om zijn branieachtige optreden de bijnaam van 'De Lord' had verworven, toch wel eens het gelijk aan zijn kant kan hebben. Het in de villa aanwezige meubilair en ander huisraad werd geveild en er was zo veel dat men er drie dagen over moest doen. Ook uit de stad kwamen kooplui die interesse hadden en daardoor is er niet veel in Mijdrecht gebleven,

want de Mijdrechtse inwoners waren over het algemeen te bang om die artikelen aan te schaffen. Slechts een enkele toenmalige inwoner bezit nog iets uit de inboedel van mevrouw Van Wieringen. Sommigen gingen het aan het hart dat de eens zo trotse villa en het park door de

wilsbeschikking van mevrouw Van Wieringen er zo verwaarloosd bij lagen. D. van der Helm zag er wel wat in en vroeg in augustus 1937 aan het toenmalige college van burgemeester en wethouders of hij de grond niet kon kopen om er woningen op neer te zetten. Maar in september antwoordde het college dat men pas na afbraak van de villa zou overwegen wat men met het park ging doen. Een ander, G. Krul, had in 1933 al aangeboden de tuin gratis te onderhouden als hij er dahlia's mocht planten, maar ook hierop reageerde het college afwijzend. De overtuin aan de andere kant van de weg werd echter wel tot bouwterrein bestemd maar de familieleden moesten eerst toestemming geven om de schuur, die op dit terrein stond, af te breken. De vijf familieleden hadden geen bezwaar, zodat toen met bouwen kon worden begonnen. In 1942, midden in de oorlog, was de door mevrouw Van Wieringen gestelde termijn om en had de gemeente de plicht, omdat zij het legaat had

aanvaard, om de villa en omringende gebouwen af te breken. Daar de gemeenteraad door de Duitsers buiten werking was gesteld, vroeg burgemeester Padmos, die de taak van de gemeenteraad waarnam, op 13 maart 1942 aan de Commissaris van de Provincie, toestemming om de villa voor afbraak te verkopen aan H. van Leeuwen te Amsterdam voor de som van twaalfduizend tweehonderd gulden. De toestemming werd verleend en met deze afbraak was de laatste tastbare herinnering aan de weduwe in het dorp verdwenen. Overbleef alleen de herinnering aan een vrouw die niet gemakkelijk was en wel eens wispelturig kon zijn maar met haar geld ontzettend veel goed heeft gedaan in

een tijd toen over een welvarend Mijdrecht beslist niet kan worden gesproken en velen afhankelijk waren van de goede gaven van anderen. Dit was toen op het feodale af, want dankbaarheid moest worden getoond.

Geld maakte toen in Mijdrecht uit tot

welke standje behoorde. Kenmerkend hiervoor is een door de notaris opgemaakte akte van 17 januari 1935, waarin gesproken wordt over wijlen Vrouwe Maria van Soest, weduwe van de heer Klaas van Wieringen Hendrikszoon en mejuffrouw Maria Dieuwertje Elisabeth Heman, weduwe van Pieter Korstanje. De laatste was dan wel de koetsier van mevrouw van Wieringen geweest. Na de oorlog verkocht de gemeente de tuin en de grond, waar ooit de villa had gestaan, aan de Protestants-Christelijke Stichting 'Avondlicht' die er een tehuis voor ouderen bouwde. Toen deze behuizing in de zeventiger jaren niet meer voldeed, werd ook dit gebouw weer afgebroken en verrees op deze plek een modern bejaardentehuis dat, samen met de aanleunflats van De Kom, een geheel vormt. Als herinnering aan de vrouw die op deze plek zo lang gewoond heeft, werd het plein voor De Kom door de toenmalige gemeenteraad 'Mevrouw van Wieringenplein' genoemd.

Genealogie

Eén van de werkgroepen van onze vereniging is de afdeling Genealogie. Tot de doelstellingen behoort het verzamelen, registreren en bijeenbrengen van genealogische gegevens van families uit De Ronde Venen. We zijn op zoek naar publikaties en uitgaven van families die een indruk in onze plaatsen hebben nagelaten of er nu nog wonen. Het kan een heel simpel schema zijn, een kwartierstaat of een heel uitvoerig uitgewerkt boekwerk.

Weet u één of enkele publikaties met betrekking op Rondeveense families (met name uit eigen familie) laat ons dat weten. De vereniging zal proberen door aanschaf of reproductie in het bezit van die gegevens te komen.

Als deze gegevens in onze bibliotheek zijn opgenomen is het voor anderen heel eenvoudig om hiervan kennis te nemen. Ons adres staat achter in dit blad. Nog veel beter is om op onze vaste verenigingsavond op dinsdag langs te komen in het gemeentehuis.

Hein Röling
y

Woord van de redactie

De heer Th. De Schrijver bood ons een artikel over genealogie, dat niet over een familie in de Ronde Venen gaat, maar toch interessant is door de aparte en eigen manier van aanpak.

De Schrijver-genealogie

Medio maart 1995 kreeg ik een uitnodiging voor een Open Dag in Sas van Gent voor leden van de De Schrijvers familie. De heer Krens zou namens de Mormonen aanwezig zijn met talrijke computergegevens uit Europa, alsmede de V.V.F, van Oost-Vlaanderen, afdeling Heraldiek. Ook zouden er microfilms zijn van de parochiegegevens van de Nederlands-Belgische grensstreek, evenals diverse stammenreeksen, die eveneens ter inzage lagen.

Zodoende vertrok ik op 24 maart jl. naar Zeeland en ging de volgende morgen, samen met LUC De Schrijver (zoon van Karel De Schrijver uit Sint Jansteen) naar Sas van Gent.

Ik denk dat de werkgroep bewust voor deze plaats gekozen heeft. In Beveren zijn ze al anderhalf jaar bezig met een gigantische reorganisatie van het archief en dat is dus niet beschikbaar voor de 'spitters!'

Er waren geboorte-, doop- en trouwregisters (overlijdensregisters kent men daar niet). Jammer genoeg was de tijd te kort om alles te kunnen

bekijken. Desalniettemin zijn we een schat aan gegevens rijker geworden maar we hebben nog geen aansluiting gevonden.

"Maar de boer, hij ploegt weer voort!"

Thuisgekomen laatje een en ander nog eens de revue paseren en dan kom je tot de ontdekking datje eigenlijk verkeerd bezig bent.

"Hoe dat zo?", zult u zich ongetwijfeld afvragen.

Welaan! Familiegegevens, die zich in de archieven bevinden, worden met zorg (klimaatbeheersing) bewaard en kunnen te allen tijden ingezien worden. Maar hoe is het met de gegevens die

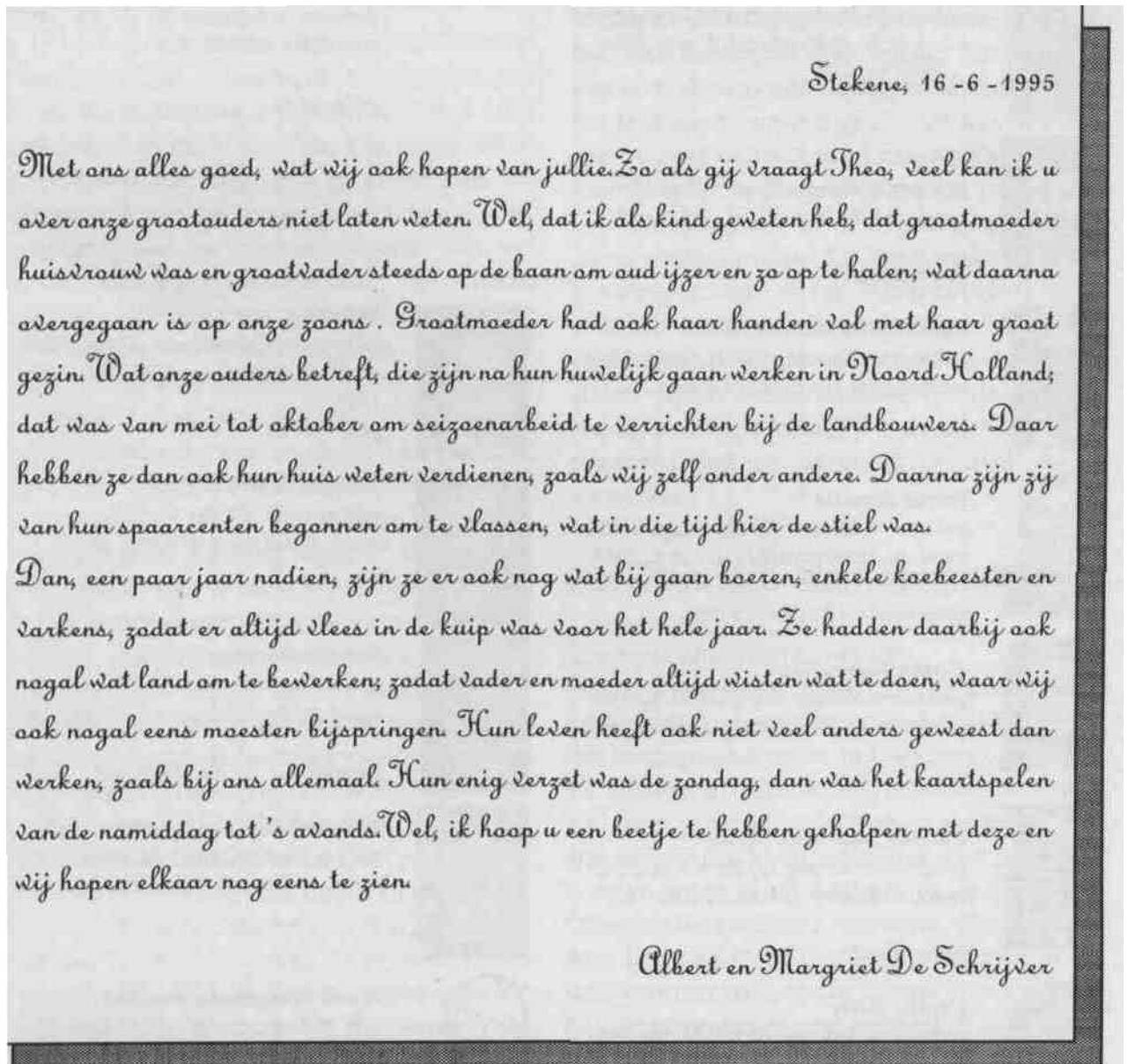
zich bij familieleden bevinden? Vaak wordt na een overlijden een en ander weggegooid. Ook weten de nabestaanden niet hoe hun ouders en grootouders geleefd hebben.

Jammer, want je mist een brok aan informatie en die is niet meer terug te halen. Ergo, eerst beginnen met familiegegevens te verzamelen en daarna pas de archieven! U voelt na een en ander wellicht al wat mijn bedoeling is. Ik heb mijn

familieleden van De Schrijvers kant een brief gestuurd en daarin vermeld dat ik gaarne zou gegevens willen hebben over hun ouders en grootouders: hoe ze geleefd hebben, wat hun werk was, hun liefhebberijen enz. enz. Kortom, een hele levensloop. Uiteraard zijn deze gegevens alléén voor de familieleden.

Theo De Schrijver

Hierop ontving Theo de navolgende brief over Theophile de Schrijver en Maria Louisa Delloiter:

Sociaal-economisch leven

Na de crisis van 1880, een crisis waarin menige boer het loodje moest leggen, had men met behulp van landbouwonderwijs, -onderzoek en landbouwvoorlichting weer een opgaande lijn in

de welvaartsontwikkeling weten te bereiken. De eerste wereldoorlog veroorzaakte, in een weliswaar neutraal Nederland, meteen verlies van afzetmarkten en een gestoord handelsverkeer. Zeker geldt dat voor Zeeuws-Vlaanderen, dat in economisch opzicht nogal op België was

Theophile De Schrijver
en
Maria Louisa Delloiter

Margaretha
geboren te Stekene (B) dd. 4 mei 1897
overl. te St. Gillis (B) dd. 6 mei 1973

gehuwd met:

Jan de Saegher
geboren te St. Jansteen dd 10 sep.1896.
overl. te St. Gillis (B) dd 6 aug, 1976

Martha
geboren te Stekene(B) dd 9 juni 1898
overl. te Kemzeke (B) dd 19 juli 1971

gehuwd met:

Alphons Leopold van Haute
geboren te Kemzeke (B) dd. 9 okt. 1892
overleden te Huist dd. 16 maart 1972

Petrus Joannes *
geboren te Stekene (B) dd. 4 sep. 1899
overl. te Antwerpen(B) dd. 1 mrt. 1965

gehuwd dd. 13 juli 1923 met:

Bertha Verstraeten
geboren te Clingo (Zld.) dd.13 mei]902
overleden te St. Gillis (B) 3 maart 1981

Carolus Ludovicus Gerard *
geboren te Stekene (B) dd. 4 sep. 1899
overl. te Stekene (B) dd. 12 dec. 1962

gehuwd met:

Coralle Boon
geboren te Stekene (B) dd. 31 mei 1897
overl. te Stekene (B) dd. 22 nov. 1992

Helena
geboren te Kemzeke dd. 11 mei 1901
overl. te St. Jansteen dd. 20 mrt 1917

Jozef
geboren te Kemzeke dd. 27 feb. 1902
overleden te ? dd. ?

gehuwd met:

geboren te ? dd. ?
overleden te ? dd. ?

Valentine
geboren te Kemzeke dd. 28 mrt 1904
overl. te Tillsonburg (önt.) dd. 4 juni 1966
gehuwd met:

Theofiel Mortier
geboren te ? dd. ?
overl. te Tillsonburg (Ont.) dd. ?

Joannis Baptiste
geb. te Kemzeke (B) dd. 15 jan. 1966
overl. te Kapellebrug dd. 18 feb. 1991
gehuwd dd 17 dec 1926 met:

Florina Magdalena Stevens
geb. te De Klinge (B) dd. 9 jan. 1908
overl. te Terneuzen dd. 26 maart 1992

Maria Margaretha Josepha
geb. te Kemzeke (B) dd. 2 april 1912
overl. te St.. Jansteen dd. 15 okt. 1932

*) tweeling

georiënteerd. In de loop van de vier oorlogsjaren werden de boeren met zaken als scheurplicht, paardenvorderingen, distributie van kunstmest en veevoer en van de oogst van 1917 af, ook met de gedwongen inlevering van produkten geconfronteerd. Ook werden speculatieve gewassen toen getroffen door teeltbeperking. Zo mocht maar 70% van het vlas worden verbouwd van het gemiddelde der jaren 1913-1915.

Vlas

In 1916 had het areaal vlas in Oost-Zeeuws-Vlaanderen 2306 ha bedragen (twee keer zo veel als in West-Zeeuws-Vlaanderen), wat 40% betekende van de totale Zeeuwse oppervlakte. In 1918 was dat teruggelopen tot 985 ha. De achtergrond van de regeringsbepalingen was: versterking van de voedselproductie. Wat wel toenam was de vlasbewerking. De talrijke Belgische vluchtelingen verstonden terdege de kunst van het braken en zwingelen. Eind 1916 waren in Zeeuws-Vlaanderen 34 vlasfabrieken in werking met ruim 2000 arbeiders. Hoge prijzen werden genoteerd, even ongekend hoog in 1916, zowel voor lijnzaad (70 cent per kilo) als voor vlas te velde (*f* 900 a *f* 1400 per ha.). Doch daarna greep de regering regeland in en moest het bewerkte vlas worden ingeleverd. In 1919 nam de hoogcultuur echter weer toe door het uitvallen van Rusland als leverancier en het eindprodukt, het linnen, bereikte topprijzen. De vlascultuur heeft zich met name in Oost-Zeeuws-Vlaanderen tussen de beide wereldoorlogen met vallen en opstaan weten te handhaven (126:1976 ha.; dieptepunt 1933: 736 ha.; 1938: 3.229 ha.). Veel fabriekjes verdwenen na 1918 echter weer met de eigenaren terug naar België en slechts een relatief klein aantal inheemse bedrijfjes wist de crisis van 1929 te overleven. Men moet voorts constateren dat, terwijl eerst het eigen geteelde vlas in de wintermaanden op de boerderij tot bepaalde graden van verwerking werd gebracht, de technische en specialistische ontwikkelingen steeds ertoe leidden dat onderdelen van de productiegang zich tot zelfstandige bedrijven in diverse variaties ontwikkelden. In 1936/'37 telde de provincie Zeeland drie grote vlasbedrijven met tachtig arbeiders en toch nog

liefst 467 kleine bedrijven. Over de verhouding binnen het aandeel gehuurd land bij boeren, vlastelers en teelt op eigen bedrijfsgrond zijn geen cijfers te vinden. De eerste jaren na de bevrijding, najaar 1944, werd de gehele landbouw gekenmerkt door een drang naar mechanisatie. Een van de eerste machines, ter vervanging van schaarser geworden handenarbeid, die redelijk werk bleek te kunnen leveren was de vlasplukmachine. Eerst werden de percelen nog met de hand 'rondgetrokken' en omdat de plukmachines nog geen bindapparatuur hadden, legden ze het vlas, gespreid in dunne lagen, op het veld. Terwijl ten tijde van het handwerk het vlas eerst aan schoven werd gebonden en opgezet om te drogen, waarna gescheldf kon worden; daarna werd de machinaal neergevlijde laag zo snel mogelijk in 'hagen' gezet. De vlasplukker met bindapparaat sloot evenwel aan bij de oorspronkelijke tijdelijke (soms maandenlange) bewaring in schelven (ca. 100 schoven) te velde, vóór het vervoer naar de verdere verwerking. Het voortbestaan van de vlasteelt hing echter niet alleen van de modernisering (en de daarmee beoogde vermindering) bij de boer af maar eveneens van een dergelijk resultaat bij de verwerker.

De Zeeuwse klompenmakers

Een bijna uitgestorven beroep.

Een eeuw geleden waren er in ons land ruim 4000 klompenmakerijen, waarin bijna 10.000 mensen hun bestaan vonden. Nu, in 1996, moette hiervan 10% nemen en dan is het wel bekeken. De meeste zijn geen echte klompenmakers meer; het zijn arbeiders in een klompenfabriek. Het handwerk is er voor een groot deel uit. In Zeeland gold Clinge als het klompenmakersdorp. Een langerekt dorp langs de grens met België dat zich in dat land voortzet en daar De Klinge heet (met een K!). In sommige straten bestond er bijna huis-aan-huis een eenmansbedrijfje, waar de baas geholpen werd door vrouw en kinderen. De Eerste Wereldoorlog was een gouden tijd voor de werkers in klompen. Toen in 1918 de vrede werd gesloten, werden er weer veel klompen uit België ingevoerd en daardoor zakten de prijzen tot op de helft. Toen was er geen goedbelegde

boterham meer mee te verdienen, vooral niet toen de lonen hoger werden en de machines het vlugger en goedkoper konden doen. In 1978 waren er in Clinge nog drie bedrijven: twee werkten machinaal en één nog met de hand. In 1929 werd hier nog de eerste Zeeuws klompenbeurs gehouden, een grootse demonstratie! Ook in de andere dorpen in het uiterste zuiden van ons land, niet ver van de Belgische grens, woonden vroeger veel klompenmakers, zoals in Hulst, Koewacht en St. Jansteen. Nu zowat alles gemechaniseerd is, is ook de romantiek verdwenen. De klomp was een traditie die bij een boerderij hoorde als een ploeg en een (verdwenen) melkemmer.

De Grote Uittocht.....

De crisis van de dertiger jaren

Zoals we al gelezen hebben was de landbouw aan allerlei restricties gebonden: de vlasbouw sterk geminimaliseerd en de klompenmakerij lag • vanuit België - op haar kont.!

Gevolg: één grote werkeloosheid in Zeeuws-Vlaanderen. Er moest echter wel brood op de plank komen en daarom trokken vele Zeeuwen - met pijn in het hart - naar 't Noorden. Men vond hier werk in de IJ- en Wieringermeerpolders. Zo ook in Rotterdam en de Zaanstreek, waar vele industrieën gevestigd waren. Sommigen gingen **nog** verder van huis, voeren de Atlantische Oceaan over en vestigden zich in Chicago en Tilsonburg (Ontario). Jammer genoeg hebben we - uitgezonderd namen en data - tot nu toe weinig gegevens over het reilen en zeilen van deze De Schrijver's!

Uit een en ander blijkt wel dat de familie niet bij de pakken neer ging zitten, doch de handen uit de mouwen wist te steken. Ondanks alles bleven het toch Zeeuwen die minstens eens per jaar terugkeerden naar hun geboortegrond.

De lijfspreuk van de Zeeuwen luidt:

"LUCTOR ETEMERGO"

(ik worstel en kom boven).

Voor de emigranten:

**"LUKT 'T VANDAAG NIET,
DAN LUKT HET MERREGHE"**

Waarheen vertrokken zij?

De nazaten van:

Paulina Delphina De Schrijver en Jozef Delloiter, t.w.:

- Helena De Schrijver en Alfred Herrewijers naar Chicago.

Theophile De Schrijver en Maria Louisa Delloiter, t.w.:

- Valentina De Schrijver en Theofiel Mortier naar Tilburson (Ontario).

Petrus Joannes De Schrijver en Rosalia Delloiter, t.w.:

- Charles Louis De Schrijver en Emma Francisca Petronella du Bois naar Zaandam.
- Gaston Theofiel De Schrijver naar de IJpolders en keerde na enige jaren terug naar Clinge.

Charles Louis De Schrijver en Isabella Joanna Kin(d)t, t.w.:

- Francies De Schrijver en Pietertje Weggeman naar Rotterdam.

Francois De Schrijver en Marie Florine Vonck, t.w.:

- Albertus Petrus De Schrijver en Alphonsus Duerinck naar Uithoorn.
- Paulina Irma De Schrijver en Theophile Verstraeten naar Aalsmeer.
- Carolus Ludovicus De Schrijver en Elisabeth Angelina Sophia Hopmans naar Uithoorn.
- Alice De Schrijver naar Dordrecht.

Historische Vereniging 'DEPROOSDIJLANDEN'

opgericht 20 september 1984

Doelstelling

De vereniging stelt zich ten doel de belangstelling te wekken voor de geschiedenis van De Ronde Venen en een stimulerend aandeel te leveren in de ontwikkelingen tot de regionale en lokale geschiedbeoefening in De Ronde Venen in de ruimste zin.

Bestuur

voorzitter monumentenzorg	P.C. Grundmann Herenweg 38, Wilnis	tel. 0297-281578
vice-voorzitter, genealogie en paleografie	H.J. Röling Middenweg 1, Mijdrecht	tel. 0297-561474
secretaris, heemkunde en tentoonstellingen	PA. van Goten Herenweg 23, Vinkeveen	tel. 0297-261672
2e secretaris, externe activiteiten	Mevr. M. Th. Pietersen-Mourits Dr. J. Severijnplantsoen 2, Wilnis	tel. 0297-282462
penningmeester	Mevr. B. van Tol-Burgers Padmosweg 28, Wilnis	tel. 0297-284213
2e penningmeester, ledenadministratie	N. van Beek Irenestraat 14, Wilnis	tel. 0297-284234
bibliotheek en documentatie	A. Hagen Toermalijn 1, Mijdrecht	tel. 0297-287550
'De Proostkoerier'	J.P.M. Toll Conincksmeer 20, Vinkeveen	tel. 0297-264422
archeologie	vacature	

Postadres van de vereniging: Postbus 65, 3648 ZH Wilnis

Verenigingslokaal: 'het Prinsenhuis', Prinses Wilhelminalaan 31, Mijdrecht.

Lidmaatschap

Lid worden kan door aanmelding bij de ledenadministratie op bovenstaand adres.
De lidmaatschapsbijdrage bedraagt Pl 30,- per jaar.

Bankrelatie: RABOBANK, Mijdrecht, rek.nr. 36.96.18.505. Gironummer van de bank: 283067.

Verenigingsavond

Iedere dinsdagavond (behalve in juli en augustus en tussen Kerstmis en Nieuwjaar) van 19.30 tot 22.00 uur in het gemeentearchief (gemeentehuis) aan de Croonstadllaan 111 te Mijdrecht.